

virtu iustiz et ecclesiam in tribulationibz cui hic
defensione et in futuro p̄mia p̄mittit.

Quā in me sperabit liberabo eum: p̄te
gam eum qm̄ cognouit nomen meū.

Quā in me sperabit) nō in se vel in alio (li
berabo eum) ab illis tentationibz et a malis se
culi omnibz (p̄tegā euz) a piculis ideo (qm̄) ve
re cognouit nomen meū credendo laudando
et alijs nunciando. **S**pera ergo in deo et libe
rabit te cognosce nomen eius vt ei seruias et p
teget te ne cadas habes enī de hoc certitudi
nem p̄ dei p̄missionē. **E**t qm̄.

Clamabit ad me et ego exaudia eū: euz
ip̄so sum in tribulatōe: eripia euz et glo
rificabo eum.

Clamabit ad me) orando (et ego (exaudia
eum) finaliter et si nondum audio eum iam ta
men (cum ip̄so sum in tribulatōe) sicut fidelis
adiutor dulcisq; p̄solator ne deficiat (eripiam
eum) a malis seculi et piculis in tpe tribulatio
nis (et glorificabo eum) post exercitia laboris
eternis p̄mijs in celis. liberat qm̄q; deus cor
paliter sicut tres pueros vt cōfundant infide
les. liberat martyres spiritualiter scz spūs corū
a carceribz eripiēdo vt imitent fideles. **E**t tūc.
Longitudine dierū replebo eū: et osten
dam illi salutare meū.

Longitudine dierū) p̄ durationē. i. vita eter
na que nō habet finē (replebo eum) qz sufficit
haberi hinc alibi dicit satior eū appuerit
gloria tua. **U**nde nunc sequit (et ostendā illi)
p̄ specē et aptam visionē (salutare meū). i. chri
stum in maiestate qm̄ videbim⁹ euz sicut est in
natūra diuinitatis et in forma hūanitatē quo
modo modo videt ab angelis. hec visio. i. vi
sionis materia scz deus est tota merces n̄ra et
tota n̄ra beatitudo est diuina p̄templatio. hūc
psalmū in quadragesima. et in tractu et in ver
siculis et multis modis cantam⁹ qz cum chri
stus ieiunauit diabolus eū de hoc psalmo ten
tauit et victus abscellit hūc cūā psalmū ad cō
pletorū quōtidie frequentam⁹ vt quo tpe dia
bolus magis nitit ad decipiendūz eo tpe nos
magis laborem⁹ ad resistendū.

Oratio

Presta nobis dñe per inuocationē nois tui
aspidis et basilisci letalia venena calcare vt oñ
sum nobis salutare tuū aduersus insidias ini
mici spūal' clipeo vmbraulo muniamur. p. d.

Psalmus de exhortatōe ad dei lau
dem p̄ diuersis beneficijs suis ac de fina
li impioz p̄ditōe et iustioz retributio
ne.

ps. xci.

Bonū est confite

ri dño: et psallere nomini tuo altis
sime.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. **T**itulus est
psalmus canticū in die sabbati. **U**bi sciendū
qz triplex est sabbatū scz temporis: pectoris et
eternitatis. **S**abbatūz t̄pis est dies septimus
quo post opa sex dierū requieuit dñs docens
in p̄senti suos laborare vt in futuro quiescant
Sabbatū mentis est tranquillitas bone p̄sci
entie spe futuri vt non turbet rebus seculi. **I**n
hoc sabbato cordis primū est vt bona tua deo
tribuas mala tibi. **S**abbatum eternitatis est
eterna requies p̄ qua in p̄nti bene opari debe
mus agentes sabbatū mentis. **H**ic ergo agit
de duobz vltimis scz de sabbato mentis et eter
nitatis. vnde bene in titulo ponitur psalmus
et canticū. **E**t est sensus psalmus iste p̄ quē no
tatur bona opatio est canticū p̄ qd notatur ex
ultatio mentis qz in ea semp debemus canta
re deo et gratias agere: exultantes et hoc in die
sabbati. i. de eterna requie cū mentis tranquil
litate. de qua requie loquitur hic p̄pheta osten
dens iustos laborare in hac vita sex diebus. i.
sex etatis et in futuro quiescere et ecōtra ma
los hic quiescere et ibi laborare. vnde bñ post
p̄dictum psalmū in quo de tentatōibz et ma
lis huius seculi agitur psalmus ille sequit in
quo de eterna requie futuri seculi tractat. **M**a
teria: laus dei tā in p̄speris qz in aduersis ma
lorumq; p̄ditio et bonoz retributio. **I**ntentio
monere nos vt a dei laudibz vel bonis opibz
siue in p̄speris siue in aduersis nō cessemus et
cum adest felicitas consolatiōi dei et cū deest
iusticie dei gratias agam⁹ et bona nostra deo
mala vero nobis tribuamus hieq; libenter p̄
eternis laboremus. **S**nia in generali p̄pheta
in isto psalmo inducit primo ad dei laudem p̄
multis suis bñficijs: deinde asserit malos pe
rituros vt ceteri timeant et iustos florere vt de
uoti gaudeant. **S**nia in speciali: **I**n vtroq; er
go simus deo grati et sentientes omnia bene a
deo agi dicamus. **B**onū est qz honestū et vti
le iocundū et delectabile (confiteri dño) ore vt
mala nobis et bona deo tribuamus. **I**n vtra
q; re dño cōsistere et in peccato quia tu fecisti et
in bono facto quia ip̄e fecit. **E**t cōuertens ser
monem ad dñm mutata p̄sona dicit (et psalle
re) opere (nomini tuo) o (altissime). i. bene vi
uere et operari ad honorē et laudem nominis
tui vt quisquis querat gloriā tuam nō suā no
men tuū non suum. **Q**uicunq; manibus bo
na opatur psallit deo: qui ore cōfiteatur cantat

Deo. Ergo canta ore et psalle opere. Et quia ppter futurum seculū christiani sumus ideo q̄ cūq; modo se habeant presentia grati sumus consolatiōi dei per blanda et iusticie eius per aspera dicentes: bonum est cōfiteri dño 2c. de inde duob; predictis duo alia reddit. Bonus est enī confiteri deo.

Ad annūciandū mane misericōdiā tuā: et veritatē tuā p noctē.

Ad annūciandū). i. laudandū (mane). i. in p̄speris (misericōdiam tuā) qua p̄c peccis (et veritatē tuā) qua iuste flagellas (p noctē). i. in aduersis. **Q**uā ergo tibi bñ est lauda dei misericōdiā qñ male tibi est lauda veritatē. Veritatē quip̄ pe dei p noctē annūciare est nō incusare deū qz aliquid pateris mali sed illud p̄c tuis tibi bue et ip̄ius emendatiōi qz qui p̄cā flagellat nō est iniquus s; verax bonū est etiā psallere.

In decacordo psalterio: cu; cantico in cythara.

In decacordo). i. decem cordaz (psalterio) id est ope hoc est in decem p̄ceptoz cōpletōne nam psallere est opari psallit qui cum hilaritate bene facit. **I**n psallendo enim hilaritas est. et hilare datorē diligit deus. **Q**ui vero cu; tristitia de eo fit nō ip̄e facit et portat psalteriū s; nō cantat in eo. Bonū est etiā psallere (cū cantico in cythara). i. verboz ope. **S**i enī bene loqueris et nō oparis canticū habes sine cythara si oparis et nō loqueris cytharā habes sine cantico. ppter hoc et bene loquere et bene opare si vis habere canticū cum cythara. **U**el bonum est psallere (cum cātico in cythara). i. cu; gaudio in carnis mortificatiōe et in actualib; rebus. cythara enim ab inferiori reddit sonū. **I**deo aut bonū mihi est psallere et p̄fiteri.

Quia delectasti me dñe i factura tua: et in operib; manū tuarū exultabo.

Quia delectasti me dñe). i. delectatiōe in eternaz mihi p̄stitisti (in factura tua). i. in eo qd in me facis nam quicqd sum ego quicqd bene ago tu facis et tua factura est. tu enim me fecisti tu bene vivente me fecisti (et in opib; manū tuarū) que p te opabor (exultabo) gr̄as agendo. **U**el (delectasti me in factura tua) scz celo et terra et que in eis sunt et in decore eorū et in obedientia et in dispositiōe in causis et effectibus. **Q**uocūq; aspexero delectat me. **U**i deo enim facturā et benedico factorē (et in opib; manū tuarū exultabo) dñi creaturis tuis vtor vel admiro: earū pulchritudinē et utilitatem que omnia mihi serviūt. **U**ero. quod cūq; aspexeris edificatio tua est. **U**ides so-

lem lunā et stellas hoc edificat te. debes enim cogitare et dicere. **I**sta serviunt deo quare ego nō seruiam. **D**imitte magna animalia respice apem et formicaz in quib; est maior sapientia q̄ corpus. **C**ogitant hyemem esse venturam et posse fame p̄clitari nisi laborauerint in estate unde vivant in hyeme et christianus et monachus nō cogitāt iudiciū esse futurum. **C**ogitemus quia si nō fecerimus bona opera torquebimur in gehenna.

Magnificata sūt opa tuā dñe: nimis p̄funde facte sunt cogitatiōes tue.

Quam magnificata sunt). i. valde magna sunt quia cōprehendi nō possunt (opera tua) o dñe. **Q**uare enī aliq; floreat: aliq; laborent: alia vasa faciat deus in honorē alia in contumeliā nemo est qui discernere possit. bene ergo sequitur (nimis p̄funde facte sunt cogitatiōes tue). i. dispositiōes tue quod tu ab eterno disposuisti alios salvandos alios p̄dendos p̄funde nimis et inscrutabiles sunt. **Q**uis enī cognovit sensum dñi? **U**el (Magnificata sunt opera tua dñe) in substantia et in forma et in vi et in ceteris. nullus enī potest ea ad pleniū investigare (nimis p̄funde facte sunt cogitatiōes tue) quib; talia fecisti et regis quia intellectu et ratione attingi nō p̄t. **S**ūmum genus scientie est scire deum tanta prestare que humanus sensus nō potest attingere. **S**ed

Uir insipiens nō cognoscet: et stultus non intelliget hec.

Uir insipiens) qui celesti sapientia vacuus et humanis versutis plenus non attendit qd debeat amplecti vel cauere et sibi nō providet in futurum (nō cognoscet) in quib; malis sit. (et stultus) qui et si attendit et scit nō cauet sibi et male vivit (nō intelliget hec) que dicta sunt et que sequuntur vt deum ex suis operib; laudet sed quia opera dei non nōscit casu omnia agi putat. non enim attendit finem malorum et bonorum. nec intelligit filium cedi vt sit heres dimisso exheredato cui parciat a flagello. **U**n subdit asserens malos perituros vt me tus sit cecis.

Cum exorti fuerint peccatores sicut fenem: et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Cum exorti fuerint peccatores) id est post q̄ in temporalib; excreuerint et tpaliter ad horam floruerint (sicut fenem) quod post ortum suum cito arefcit et desiccatur sic enim peccatorum priora florent posteriora arefcient quia in hyeme huius seculi virent et in estate futuri

iudicii arescent et appaerint insignes et fa-
mosi omnes qui opantur p[er]uaciter (iniquita-
tem) p[ro]ponendo terrena celestibus et qui imitan-
tur florem illorum vel et postea apparuerint in iu-
dicio. velint nolint (omnes qui) nunc (opantur
iniquitate). ipsi p[er]diores ubi appaerunt con-
spiciuntur quod non hic non quidem ad suam gloriam sed
ad confusionem. Unde sequitur.

**Et intereat in seculum seculi: tu autem al-
tissimus in eternum d[omi]ne.**

Et intereat in seculum seculi id est
eternaliter et sine fine p[ro]pter suas iniquitates. illo-
rum enim fructus est eternus interitus. hoc v[er]o
est insipientes et stulti non intelligunt qui non nisi
temporalia cognoscunt (tu autem altissimus) et poten-
tissimus ad puniendum eos es et p[er]manes (ine-
ternum) (d[omi]ne) qui expectas desuper de eterni-
tate tua quando transierit tempus impiorum et
veniat tempus iustorum. Quia eternus es semp-
manens in celsitudine tua in qua omnia consi-
deras longanimiter mala toleras et vides quod
illis serues quod in effectu apparet.

**Quoniam ecce inimici tui d[omi]ne: quoniam ecce ini-
mici tui pibunt: et dispergunt omnes qui
operantur iniquitate.**

Quoniam ecce inimici tui d[omi]ne et repetit (quoniam ec-
ce inimici tui pibunt) in eternum qui modo flo-
rent ad tempus (ecce) et (ecce) id est valde cito
et in p[re]sentiu inimici violenti et inimici dolosi
vel que non credunt et que te credunt sed male viuunt
sp[irit]ib[us] et hic in tenebris interioribus et in futuro
in tenebris exterioribus (et dispergunt). i. a societa-
te bonorum separabunt (omnes qui operantur iniquitate) im-
penitentes et in iniquitate p[er]manentes ac incessanter
p[er]a equitate agentes. Et merito tunc dispergunt a
bonis qui non pueniunt in idipsum iniquitatis Illi
ita pibunt sed non sicut vel ecclesia de quibus
subiungit.

**Et exaltabitur sicut unicornis cornu me-
um: et senectus mea in misericordia vberis.**

Et exaltabitur cornu meum i. fides et virtus
seu fortitudo mea augebit et roborabit ad resi-
stendum omnibus temptationibus et malis (sicut uni-
cornis) quod valde fortis est et unico cornu ab om-
nibus se defendit. Ecclesie quippe cornu fides est
que vna et semper excelsa cunctis aduersis sup-
ereminet. Unde scriptum est. Sancti p[er] fidem vi-
cerunt regna (et senectus mea) i. nouissima mea
erunt (in misericordia vberis) id est pingui seu ferti-
li et abundanti hoc est in vbertate misericordie dei
scilicet in lenicia et beatitudine anime et corporis. vnde
de alibi dicitur. qui coronat te in misericordia
et miserationibus. Et quidem misericordia in p[re]senti

est magna: sed illa erit maior quando omnis
tolletur miseria.

**Et desperit oculus meus inimicos me-
os: et insurgentibus in me malignantibus
audiet auris mea.**

Et ideo iam nunc (desperit oculus meus)
interior (inimicos meos) id est omnes operan-
tes iniquitatem. **Audiet** inquit circumstantes
inimicos vidi tamen quia p[re]dicto cornu mu-
nitus eram confidens de adiutorio dei sicut im-
becilles omnes desperi: insultusque eorum et in-
sidias pro nihilo reputavi (et insurgentibus in
me) id est contra me (malignantibus) i. maligne
agentibus (audiet) a veritate intus presidente
et me regente (auris mea) p[re]scia et p[re]cauta.
Audiet inquam quod sequitur scilicet iustos flo-
rere ut hac p[re]missione deuoti gaudeant et in tri-
bulatione consolentur: peccatores quidem exori-
untur sicut fenum: sed e contrario

**Iustus ut palma florebit: sicut cedrus
libani multiplicabitur.**

Iustus ut palma florebit et in suo flore erit
Sicut enim palma in inferioribus scilicet in stipite
aspera est et vilis apparet: in superioribus rectas
habet virgulas et pulchras et amenissimum ac
dulcem profert fructum sed tarde sic iustus in-
cipit ab asperitate laboris et penitentie et in tem-
poralibus vilis apparet et despectus sed respec-
tu supernorum rectam intentionem habet et bo-
nis operibus floret pro quibus amenos et dul-
ces fructus eterne vite concipiet sed quasi tar-
de puta post longos labores p[re]sentis vite. Et (si-
cut cedrus libani multiplicabitur) in operibus
bonis. Cedrus enim alijs arboribus procerior
est et imputribilis et odore suo fugans serpen-
tes. Similiter iustus altior est alijs hominibus
scilicet impijs et sanctorum opera bona imputribilis et
exemplo bone vite et fama fugat vicia ab alijs.
Libanus autem candidatio interpretatur et ipse
per candorem et pulchritudinem innocentie et
virtutum ad hanc conscendit dignitatem. Et
quia non erit vnus solus iustus qui florebit sed
multi ideo addit pluraliter p[re]missam aperi-
ens comparisonem.

**Plantati in domo domini: in atrijs do-
mus dei nostri florebut.**

Plantati nunc scilicet ipsi iusti id est radicati et
fundati in fide et spe et charitate (in domo do-
mini) id est in ecclesia p[re]senti ubi est aspera ra-
dix palme (in atrijs domus dei nostri florebut)
id est bene operabuntur in eadem p[re]senti eccle-
sia per quam venit ad veram domum id est
ad supernam patriam. Vel potius (in atrijs

domus dei nostri) id est in atrijs celi scz in initio resurrectionis (florebunt) id est floridi apparebunt dum audient venite benedicti atriū enīz principiu est mansionis domus est interior.

Vel (in atrijs). i. in amplitudine (domus) supne (florebunt) et sicut sol fulgebunt sed interim.

Adhuc multiplicabunt in senectate vberi: et bene patietes erunt vt annūcient.

Adhuc multiplicabunt in senectate vberi. i. in virtutū maturitate semp de bono in melius pcedentes vsqz in finem felix est qui crescit qz tidie qui senescit etate senescit et virtutibz. **E**cclēsia magis incipit esse vberima cum ad finem seculi erit pducta tunc enim passionibz cito implebit electoz numerus (et bene patietes). i. tranquillī (erunt) in presentibz tribulatio nibz et omnē patientiā exhibebunt sunt enim et iniqui quandoqz patientes sed nō bene (vt annūcient) et predicent hic vel in futuro ppe tua laude dum premia capient id qd sequitur. **Hic quidem.**

Quā rectus dñs deus noster: et non est iniquitas in eo.

Quā rectus) id est iustus est (dñs deus noster) in tribulatioe et pressura nostra flagellans hic filios vt coronez (et nō est iniquitas in eo) dum in presenti parcat malis vt in futuro condemnēt. **S**ed in futuro qm iustus est qui suis pmissa complet et eos remunerat et nō est iniquus vt fraudet aliquē premio sed benignus vt accumulet non enim pmitit hic pati pro se quos ibi nō ornet vel nō est iniquus dum malos damnat. **E**t ideo nō debemus ei sed nobis mala nostra imputare nec bona nra nobis sed illi ascribere.

Oratio.

Exultatio eterna sanctorz deus qui iustos bonoz diuersis resectos impedijs florere pal miseris in atrijs immarcescibiliter facis quesumus vt remissis molibz delictoz eoz nobis societate dignanter impiariis. **P**er do.

Psalmus de multiplici christi laude ac regni eius scz ecclesie fundatioe et stabilitate dilatatioe et impugnatioe.

p̄s. xcij.

Dominus regnavit decorē indutus est: indutus est dñs fortitudinē et p̄cinxit se.

Auctor psalmi ppheta dauid. **T**itulus est laus cantici ipsi dauid i die ante sabbatū quādo fundata est terra. **E**t est sensus laus ista cā-

tici id est diuina et iocunda sit ipsi dauid id est christo habita de eo quod fecit in die ante sabbatum quādo fundata est terra id est de eo qd fecit deus sexta etate significata per sextuz diē ante sabbatū quo die fecit hominē post omnia opera sua. **S**exta enim etate christus fundamētū venit et hominē in cruce repavit ipm qz et eccliam in fide fundavit et confirmavit. **T**unc ergo fundata est terra cum homo fundatus est in fide immobilis et tunc factus est homo ad dei imaginē et similitudinē que deformata erat in homine per peccatū. **S**exta enīz feria seu die homo cōditus et lapsus. sexta etate et sexta feria ad imaginē dei morte christi est reformatus. **U**nde p̄gruenter post psalmū pcedentem vbi agitur de eterna requie sequitur hic psalmus vbi dicit de nostra reparatioe sine qua ad illam requiem nō possemus puenire. **M**ateria: regnū christi fundatioe ecclie et populi christiani. **I**ntentio: monere ad laudē christi ex causa multiplici et in hac laude fideles instruere de christi resurrectione et nostra reparatioe. **S**ententia in generali ppheta in isto psalmo loquens de christi regia potestate: regni stabilitate: dilatatioe et impugnatioe: laudat eum a multis cuius laudis primus locus est a pulchritudine. scōs a fortitudine. tercius ab operibz. quartus a potestate. quintus a laude vniuersitatis. sextus a veritate dictoz. seprimus a laude domus. **S**ententia in speciali ppheta ergo ad laudem dei inuitans dicit.

(**D**ñs) scz iesus christus (regnauit) id est qz rex esset innotuit et se regnantē ostendit. qz inquit homo in sua resurrectione generale dominium super omnem creaturā accepit sed in quantum deus ab eterno regnavit. **I**nnotuit rex mundo qui semper regnat apud patrem. **D**einde primū locum laudis exponens subdit (decorē indutus est) quia eius humanitas in resurrectione fuit glorificata et dore claritatis decorata sequitur locus scōs (indutus est dñs fortitudinē) quia impassibilis et immortalis factus est diabolūqz vicit et oppressit (et p̄cinxit se) virtute vel strenuitate ad operandū et ad subiugandū sibi mundū. **U**el (p̄cinxit se) virtute quando cetū et multitudinē angelorum circūdatus remeavit ad p̄em.

Et enim firmavit orbem terre: qui non cōmouebit.

Et enim) per hoc (firmavit) id est cōfirmavit in fide (orbem terre) id est militante ecclēsiā per orbem terre diffusā (qui nō cōmouebitur) vlla cōcussione a veritate et pposito fidei

habet concitiam sed credens in christu paratus
est nec mollescere linguis laudantiu nec fran-
gi linguis vituperantiu. Et hic est tercius lo-
cus ab operibz ad hoc enim decoru et fortitu-
dinem induit vt terra id est ecclesia fundaret et
firmaret. Sequit locus quartus.

Parata sedes tua ex tunc a seculo tu es.

Parata est (sedes tua) in fidelibz et ecclesia
cui presides. anima enim tranquilla et humi-
lis sedes dei est quia spiritus eius requiescit su-
per humile et quietu (ex tunc) id est a tempore
confirmacionis vel a tempore gracie et incarna-
tionis quando dominus in carnem veniens
homines docuit. Sed ne tunc intendens di-
em natiuitatis domini ex quo natus venit ad
homines putes eum tunc cepisse adiungit (a se-
culo) id est ab eterno sine principio tempis (tu
es) scz deus. Vel (tu es) vere et pprie. Deinde
sequitur locus quintus. Et ad preperatione se-
dis tue.

**Elevauerunt flumina dñe: elevauerunt
flumina vocem suam.**

Elevauerunt flumina dñe id est discipuli
et predicatorum impleri spiritu scō fluentis pre-
dicationu arida corda gentiu irrigantes et re-
pent (elevauerunt flumina vocem suam) id est for-
titer et alte locuti sunt christu ad fide eius fer-
uenter predicando qui prius timuerunt noduz
impleri spiritu sancto. Discipulis autē vocem
suam levantiu et fidem per mundu publice
predicantiu.

**Elevauerunt flumina fluctus suos: a vo-
cibus aquaru multaru.**

Elevauerunt aduersus vocem predicantiu
(flumina) id est potentes huius mundi psecu-
tores fidei (fluctus suos) id est impetus comi-
nationu et persecutionu (a vocibz aquaru mul-
tarum) scz minoru detrahentiu populoz ad
hoc incitati. Heretici etiam argumentis et in-
undanti garrulitate in sanctos insurrexerunt.
Ecce flumina mundi fluminibz paradisi ad-
uersant. Et cum illi tantis vocibz christu pre-
dicarent et isti resisterent.

**Mirabiles elatōes maris: mirabilis in
altis dñs.**

Mirabiles (elatōes) facte sunt (elationes) et eleva-
tiones (maris) id est psecutiones seculi aduer-
sus ecclesiam quod cepit irasci et persequi fide-
les. Mirabiles quidē pressure mirabiles mi-
ne mirabiles psecutiones sed (mirabilis in al-
tis dominus) videbatur tot et tanta miracula
per sanctos opando ac ipos fluctus premen-
do et super capita eorum ambulando vt cre-

derent subiugati christo et fieret par ecclesie.
Cresceretqz numerus fidelium vbiz. Sequit
sextus locus laudis.

**Testimonia tua credibilia facta sunt ni-
mis: domus tuam decet sanctitudo dñe
in longitudine dieru.**

Testimonia tua id est pcepta veritatis da-
ta a te sub testificatōe (credibilia facta sunt ni-
mis) id est valde qz non solum veritate sui sed
etiam attestatōe miraculor et bona vita ipso-
rum predicatoru cōfirmata sunt. Vel testimo-
nia que pphete de christo testificati sunt facta
sunt vera in christo impleta. Sequitur locus
septim⁹. Et qz tam mirabiliter fundasti eccle-
siam tuam idcirco (domum tuam) id est eccle-
siam (decet sanctitudo dñe) id est qz sit sancta
et munda qz tu es sanctus scōz qui eam inha-
bitas et hoc (in longitudine dieru) i. in ppetuu
qz si multi cadunt domus tamen stat toto tem-
pore et non cōmouebit. Omnis ergo fidelis
qui est domus dei ad hoc debet nū vt sancte
vivat et hoc non ad horam sed tamdiu donec
veniat in longitudinē dierum id est ad futurā
gloriā que erigū indeficiens et erit dies ppter cla-
ritatem cognicionis et dilectionis dei.

Oratio.

Domine deus omnipotens qz paterna pre-
cinctus virtute celum mare terrāqz locasti ex-
audi supplices tuos et da credulitatez in testi-
monijs tuis indue nos fortitudine et decora
sacificatione. Qui vi.

**Psalmus de exhortatōe ad patien-
tiam in laboribz iustoz contra felicitatē
iniquoz et de iudiciaria potestate chri-
sti in psecutores fidelium.**

ps. xcii:

Deus vltionu do-
minus deus vltionu libere egit.

Auctor psalmi ppheta dauid. Ti-
tulus est psalm⁹ dauid quarta sabbati. Et est
sensus psalmus iste est dauid pphete habitus
quarta sabbati id est agens de patientia scō-
rum qui significant per luminaria facta quar-
to die qz lucent in medio natōis prauę et per-
uerse et placide pagunt cursu suu nō curan-
tes quicquid agatur in terra quemadmodū fa-
ciunt et celi lumina. Materia: exhortatio ad
patientia et consolatio infirmoz murmurantiu
de felicitate impioru et laboribz piorum
cum constet qz impioru malicia non transibit
impunita nec pioru patientia irremunerata.
Intentio: docere patientia in laboribz iustoz

contra felicitatē iniquorū. **S**ententia in generali, ppheta in isto psalmo orat in psona perfectorum vt liberent ab impijs et psecutoribz superbis qui diuinā scienciā et puidenciā circa ista inferiora negant. hortatqz minus pfectos vt pacienciā habeant cum malos florere et bonos affligi vident qz deus vindicaturus est in malos et remuneraturus bonos. **E**t ideo bene post psalmū pmissum in quo agit de christi resurrectione ponit iste in quo narrat de iudiciaria pte qz in resurrectione data est ei sm qz homo pās super omnē creaturā celi et terre. **S**nia in speciali: contra blasphemos ergo q putant deū nō vindicare premitit. d. (Deus) est (vltionum) et vindictarū ipse (dñs noster) iesus christus in cuius seruicio viuim⁹. habet enim in pte vltisci se de quibz voluerit et qñ voluerit. q. d. nō putabat a quibsdā vindicaturus in malos sed vtqz vindicabit in eos et hoc debet nobis valere ad tolerandos malos et vere vindicabit qz ipse (deus vltionū libere) et fiducialiter (egit) tpe infirmitatis carnis qz nulli peccit et psonas nō accepit. **I**n templo docuit tanquā pātem hñs et eiecit vendentes et cientes. **Q**ui ergo iudicandus non peccit iudicaturus nō peccet nec iudicatu resisti poterit cum iudicando nō fuit qui resisteret. **U**nde cōuersus ad dñm ait.

Exaltare qui iudicas terrā: redde retributionē superbis.

Exaltare) resurgendo et ascendēdo. **U**el exaltare) i. in potentia et virtute appare (qui iudicas terrā) i. iudicaturus es hoies habitantes in terra (et redde retributōz) et vindictā seu vicissitudinē quam meruerūt nō humilibz et penitentibus sed (superbis) bonos opprimentibz et pctā sua defendētibz nec volentibz tuis obedire mādanis. **H**oc aut nō est audacia iubentis sed ppheta pdicentis qd christus erat factur⁹ nō enim ideo factur⁹ erat christus qz ppha p dixerat sed ideo ppheta p dixit qz christus factur⁹ erat. **I**deo dico redde. qz.

Etsiquo pctōres dñe: vsqueq peccatores gloriabunt.

Etsiquo) i. vsqz ad quem terminū (pctōres dñe) erunt et in pctis suis durabūt et quādiu pcedet eis licentia peccandi hoc enī graue est qz incorrigibiles sunt. pctōres aut vocat grauioribz pctis irretitos (et vsquequo peccatores) nō solū peccabūt sed (gloriabunt) in falsa felicitate vel de pctis suis. vnde potius deberent erubescere et cōfundi nō sufficit eis peccare sed etiam de pctis suis gloriari et exultant

supbiendo in cordibz suis. nec sufficit eis peccare et gloriari sed et alios ad filr peccandū voluit allacere. **U**nde sequit.

Effabunt et loquent iniquitatē: loquentur omnes qui operant in iusticiā.

Effabunt) i. extra p abundantia fabunt arroganter et prauas efferent cogitatōnes (et loquentur iniquitatē) i. late et manifeste iniqua opera pdicabunt publice mala suadentes (loquent) ista nō boni et sapientes sed (omnes qui operant in iusticiā) et mala. **Q**ui ergo male loquitur signū est qz male operet et abundantia enim cordis os loquit. **E**t vbicūqz cōscientia vulnerata fuerit ibi in ore facile peccat. **E**t ex ponit quam iniusticiā operant. **N**am.

Pplm tuū dñe humiliauerūt: et hereditatem tuam verauerūt.

Pplm tuum) o (dñe) scz iustos in quos voluit supbiere (humiliauerūt) p dicit ipm pculcādo et vilificādo et determinat pplm dicēs (et hereditatē tuam) scz fideles qui sunt pplus quez elegit dñs in hereditatē sibi (verauerūt) et molestauerūt affligendo et vitā eoz ad amaritudinē pducendo. **S**emp dei pplus humiliatur et despiciet ac tribulationibz opprimit et molestat omnes enim qui pie volunt viuere in christo psecutionē patiunt.

Viduam et aduenā interfecerūt: et pupillos occiderūt.

Viduā) auxilio mariti destitutā (et aduenā) id est peregrinū auxilio notorū carentē (interfecerunt et pupillos) defensione parentū destitutos (occiderūt) morti tradendo vel ipoz substantiā auferendo et alias nocendo hos deus tuetur et precipit adiuuari et ideo manus crimen cōmittunt. **Q**uanto enim aliquis magis humilis et presidio indigens fuerit tanto magis ille qui opprimit deum offendit. **U**el mystice per viduā significant illi quibz mundus vel error mortuus est. per aduenāz hi qui non querūt hic manentē ciuitatē et per pupillos illos qui sunt sine pte diabolo et sine matre cōcupiscentia.

Et dixerūt nō videbit dñs: nec intelliget deus iacob.

Et) ad simulū hui⁹ mali (dixerūt) quasi blasphemantes (nō videbit dñs) i. nō cognosceret vel attendet. nec aduertet vt sciat facta nostra aut si videbit (nec intelliget) i. nō apponet cor: di vt curet sumendo de nobis penā (deus iacob) i. christi anoz et fidelū vicia supplantantiz de quo nō deberent hoc dicere. hec dicūt mali qz modo tacet deus nō vindicando et p

tant ei placere qđ faciunt et cum consentire in hoc quod non punit. Sed o peccatores blasphemii.

Intelligite insipientes in pplo: et stulti aliquando sapite.

Intelligite scz que dicam qui estis (insipientes) et insci qui nō attenditis in quibz malis sitis (in pplo) cui exemplū in hoc estis qui publice docetis qđ male didicistis (et) vos (stulti) tali cordez improvisi qui apte blasphematis (aliquando) et tandem sapite et discite. i. cum sapore percipite scz veritatē vt qui male desipitis iam ad sensum et ratōez redeatis. Insipientes et stultos vocat illos qui huius opinionis fuerūt nisi enim insipientes et stulti fuissent ne quāqz visu et intellectu deū priuarent. Intelligite inqz et sapite istud.

Qui plantauit aurē nō audiet: aut qui finit oculū nō considerat.

Qui plantauit. i. formauit (aurē) scz in te vt audias (nō audiet). i. nunqd audibilia nō percipiant qui finit. i. formauit (oculū) scz in te vt videas (nō pſiderat). i. nunqd ea que oculo percipiunt nō cognoscat. q. d. sic. Quis enim a deo insipiens et stultus est qui nō possit ex ratione sua cognoscere qz om̄s de qđ alijs potuit dare potuit et ipse h̄c. Nulli enī tm̄ dedit quān in se habz. virtutes quidē has deus habet sed nō membra.

Qui corripit gentes nō arguet: qui docet hominē scientiā.

Qui corripit modo quotidie et multipliciter (gentes) zelum dei nō habentes p pccis puniendos vt per prophetas per aplos per doctores erudiendo (nō arguet) et iudicabit vos et om̄s de impietate et malitijs in iudicio futuro. q. d. sic. Modo enī tempus est corripiendi postmodū erit arguendi. Et (qui docet hominem scientiam) subaudit ipse nō habet eam. q. d. absit qz ipse nesciat qui alios scire facit habet enim incompatibiliter maiore qz ceteri scientiā et cognitionē. Unde et sequit.

Dñs scit cogitatōes hominū: qm̄ vane sunt.

Dñs enim (scit) etiā (cogitatōes hominū) et hoc etiā scit qm̄ vane sunt. i. inutiles et stultes seu ad malū pncipium putant se aut deū latere aut nō puniendos esse. q. d. etiam cogitationes intra mentē latentes ipse scit quas homo nō nouit ergo multo amplius p̄ba et opera cognoscit. Relinquit ergo vestras vanas cogitationes vt comprehendatis cogitatōes dei que sunt sapientes vt qui miseri fuistis in ve-

strauanitate suis bñ in dei v̄itate. Un̄ sequit. **Beatus homo quem tu erudieris dñs: et de lege tua docueris eum.**

Beatus) et felix est (homo) nō qui scipm docet sed quem (tu erudieris) o (dñe) vt pueruz p flagella castigando et in mente illustrando (et de lege tua). i. scripturis tuis et celesti doctrina nō de vanitate (docueris euz) vt adultū vt mā data tua intelligat et ope pficiat ac sic te docente mala patienter ferre sciat. Et nota qz eruditio dupliciter fit scz p disciplinaz tribulationū ideo ait (quē tu erudieris) et p doctrinā legis iō addit (et de lege tua docueris eum) docueris inqz ad hoc.

Et mitiges ei a diebz malis: donec fodiat pctori fouea.

Et mitiges ei tribulationē et hoc patientiā cōferendo (a diebz malis) quibz florent mali et laborant boni vt patienter ferat quicquid hic agit nō dicat vt auferat ex toto sed vt moderetur tentatōes: et fidelis est deus qui nō pmittit nos tentari vltra qđ possumus. Mitiges inqz (donec fodiat pctori) nō omni sed supbo nō publicano pſenti sed phariseo supbienti (fouea). i. casus et interitus. felicitas maloz fouea est qz cum deus pccit per impunitatē fit homo elatus et cum putat se altū cadit et de hac fouea qz adhuc fodit ad foueaz gehenne tendit. Ita malis sed aliter bonis.

Quia nō repellet dñs plebem suam: et hereditatē suā nō derelinquet.

Quia nō repellet dñs deferendo in aduersitate vt despectā et abiectā (plebē suā) sibi subiectam et si exercet vt det ei hereditatē eternā qz quem diligit dñs corripit. Non repellit qz ad tps castigat sed ideo ad tps flagellat vt in eternum recipiat illis autē ad tps parcat quos in eternū damnabit. Elige ergo tempalem laborē vt euadas sempiternā penā et hereditatem suam. i. pplm quem elegit in hereditatē si bñ nō derelinquet vt nō ad vitam auxilio suo eam destituendo ipse enim ait ecce ego vobiscū sum vsqz ad cōsumationē seculi.

Quoadusqz iusticia conuertat in iudicium: et qui iuxta illam omnes qui reſcto sunt corde.

Quoadusqz) inelufine qz nec tunc repellat vel derelinquet eos (iusticia) suorū qui modo iudicant (conuertat in iudiciū) vt iudicent id est donec illi q modo sunt iusti et ideo iudicati fiant indices aliorz. prius est vt habeas iusticiam. deinde iudiciū. modo enim quisqz iustus hic fuerit et mala tolerat postea cum dño

iudex erat et si iusticia eius conuerteret in iudiciū (et qui) sunt (iuxta illā) id est qui sunt qui ad-
berent iusticie et habēt eam et respondet (omēs
qui recto sunt corde) id est qui sunt sine errore
et qui hoc volūt qđ deus vult se tolerare ma-
los et expectare iudiciū et huiusmodi. Sed iu-
stus qui inter peccatores habitat timens ne sui-
ciat et vincat clamat. d.

**Quis confurget mihi aduersus mali-
gnantes: aut quis stabit mecum aduersus
operantes iniquitatē.**

Quis (psurget mihi. i. p me aduersus ma-
lignantes) id est maligna loquētes et mala mi-
hi suadentes (aut quis xū surrexerit stabit) co-
stanter et pseueranter (mecū) in acie mihi adiu-
tor ad sustinendū patienter qz ille vincit qđ su-
stinuit perdit ille qui ferit (aduersus operantes
iniquitatē) ad subuertendū me et opprimendū
iusticiā. Inisti enim nō solum iniqua facien-
do sed etiam maligna loquendo in istos molitū-
tur subuere. q. d. nullus hoc faciet nisi deus
quod per effectū ostendit dicens.

**Nisi qz dñs adiuuit me: paulominus
habitasset in inferno anima mea.**

Nisi enim hoc esset (qz dñs) scz solus (ad-
iuuit me) id est nisi mihi adiutorū dñi specia-
le affuisset contra tales (paulominus) id est se-
re (habitasset in inferno) id est in pfundo vicio-
rum et in fouea que paratur peccatoribz (anima
mea) male suasa iam enim mutabat iam pene
impijs consenserat ac malis et vanis psuasio-
nibz omnino decepta fuisset nisi dñs libera-
set. Ideo autē eum adiuuit qz humiliter ad cō-
fessionem recursum habuit. Unde subiungit
Sed.

**Si dicebā motus est pes meus: miseri-
cordia tua dñe adiuuabat me.**

Si dicebā et veraciter tibi iudici culpam
meam cōfitendo (motus est) a firmitate (pes
meus) id est affectus (miserēdia tua dñe) mor (ad-
iuuabit me) in tali motōne vt redirem ad sta-
tum meum et nō perirem. confessionē et humi-
litem vult et amat deus. **Motus** est vt homo
adiuuat et liberat te ille vt deus sed tamen cō-
fiteri motus et dic motus est pes meus et cua-
dis. **Occurrendum** est primarijs motibus ne
crescant in peius. **Viro** autem modo pericu-
la et tribulationes dulciorem et gratiorem no-
bis faciunt liberatōre. vnde ille exclamat. d.

**Scđm multitudinē dolorum meorum
in corde meo: consolatiōes tue letifica-
uerunt animam meam.**

Scđm multitudinē dolorum meorum in

corde meo) scilicet existentium (consolatiōes
tue letificauerunt animā meam) quia sicut do-
lores multi sunt et amari sic quoqz consolatiō-
nes multe sunt et suaves. **Si** multus doleo et
peniteo de peccatis tu domine letificas me de
spe remissionis. **Quanto** magis egi peniten-
tiam tanto magis me cōsolatus es. vnam fu-
di lachrymam: vnam merui consolatiōem.
decem fudi lachrymas: decem merui consola-
tiōes. **Quantum** fuit penitentie pondus: tan-
tus fuit et consolatiōis numerus. **Magnitudo**
tribulationum: magnitudo premiorum est.
quot patimur vulnera: tot meremur et coro-
nas. **Quis** ergo multos dolores non deside-
ret siquidem scđm multitudinē dolorum mul-
titudinem cōsolatiōum recipiet. **Sunt** autē
dolores modo pro peccatis proprijs: modo pro
peccatis alienis: modo pro tribulatiōibus isti-
us vite: modo pro incolatu presentis miserie:
modo pro dilatione celestis glorie. **Et** vere p
lapsu dolendum erat. **Nam**

**Numquid adheret tibi sedes iniquita-
tis: qui fingis laborem in precepto.**

Numquid adheret tibi sedes iniquitatis. i.
ille in quo iniquitas sedem sibi locauit in quo
vicia mores fiunt. hoc est nūquid aliquis ini-
quorum impenitentū quibus hic parcis se-
det tecum. quasi diceret. non. quia non habita-
bit iuxta te malignus. nulla enim est conuen-
tio luci ad tenebras (qui fingis) id est facis (la-
bozem) et dolorem (in precepto) i. de labore
et dolore facis preceptum et ammonitiōem
iustis et sanctis puta vt modo sunt in labore et
dolore. fm illud beati qui lugent et qui pseu-
tionem patiunt ppter iusticiā. **Et** ideo hoc fa-
cis vt requiē alibi requirant nec ament aliqd
aliud oblitū veri boni et qz labor et dolor est p-
cium regni dei quo ipm venale ematur et sine
his nō possumus regnū dei possidere. q. d. ex
hoc intelligo qđ nō erunt tecum sed pibunt ini-
qui quibus modo parcis qz fidelibz tuis a fla-
gello nō parcis. **Si** enim flagellant filij quid
sperare debent serui nequissimi. **Et** quamuis
nihil malis cum deo sit nō tamen sunt frustra
Sunt enim ad hoc vt de eis exerceant boni et
erudiant ad vitam et demū ipsi descendant in
gehennā nam sepe post filij castigationē vir-
ga mittit in ignem. **Unde** sequit.

**Captabant in animā iusti: et sanguinē
innocentē cōdemnabūt.**

Captabant. i. frequenter et auide captio-
nem parabant scz iniqui (in) i. contra (aiam
iusti) vt eum decipiant et ad peccatū inducant

quia enim vera non inueniunt: falsa crimina obijciunt. et cum in anima non possunt nocere (sanguine innocentem) quasi scelerati (cōdemnabunt) in iudicio iniquo ad mortem ut patet de multis factum. Et quare hoc totum fiat et deus fieri permittat subiungendo declarat. d.

Et factus est mihi dñs in refugium: et deus meus in adiutorium spei mee.

Et. i. quia sic (factus est mihi) laboranti et afflicto (dñs in refugium) contra peccata: contra pericula: contra tormenta: ut sum securus. Si enim non piclitareris non queres tale refugium. pungeris dolore: ut queras remedium. Nam qui semper felix est et spe gaudet presenti non facile recordatur dñi: recedit spes seculi et venit spes dei (et deus meus) factus est (in adiutorium spei mee). i. mihi speranti in ipso. speravi et adiutus sum et insuper in spe futuroz adiuuat ne in ea deficiam sed sperata seculi eterna consequar. Et quid fiet de iniquis.

Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malicia eorum disperdet eos: disperdet illos dñs deus noster.

Et e contrario (reddet illis) seculi iniquis et impijs (iniquitatem ipsorum). i. penam pro iniquitate (et in malicia eorum). i. non secundum bonum quod de illis malis puenit honorat eos qui etiam malis bene videntur: sed secundum malum quod intenderunt (disperdet eos). i. a suo regno et gloria separabit in qua separatione incomprehensibilis miseria erit: quod vere poterit quia (disperdet illos) qui est (dominus deus noster) quem non putabant curare res humanas ubi relucet diuina iusticia quae exercebit tempore opportuno. Bis dicit disperdet quia duplōidem habebunt in pena sicut habuerunt in culpa.

Oratio.

Erudi nos domine beniuolentia legis tue et esto nobis in tribulatione refugium qui benigni prudenter insinuas scientiam ne delinquat. Per dñm.

Psalmus de aduentu christi et inuitatione populi ad dei hilarem laudem et venerationem ne indurati eius incurant indignationem. ps. xciiij.

Venite exultemus dño: iubilemus deo salutari nro.

Auctor psalmi propheta dauid. Et est sensus: laus ista cantici. i. deuotionis et hilaritatis sit ipsi dauid. i. christo. Agitur enim hic de tempore gra-

tiae in quo per christum intratur ad requiem cuius persona hic commendatur secundum diuinitatem et secundum humanitatem. Et bene postquam supra dictum est de iudiciaria potestate nunc agitur de tempore gratiae in quo monemur faciem venturi iudicis in confessione praeuenire et modis alijs nos deo preparare. Materia: aduentus christi et inuitatio ad laudem et venerationem dei. Psalmus enim ille est inuitatorius omnium et ad multa exhortatur quae omnia implenda sunt ut digne matutine celebrent sicut exultare: iubilare: confiteri: adorare: precidere: plorare et huiusmodi. Intentio deum hilariter et deuotelaudare ad dei laudem et venerationem inuitare. Sententia in generali propheta in isto psalmo inuitat omnes ad hilarem dei laudem ad deuotionem eius adorationem ad humilem coram eo prostrationem ad precordiale plorationem et tandem contemptoribus comminat eternam damnationem volens ex his specialiter inducere iudeos ut christo obediant ne indurati filij induratorum patrum penam recipiant et sicut illi ab ingressu terre repromissionis sic isti ab ingressu terre uiuentium exclusi remaneant. Sententia in speciali. Itaque quasi ad magnas epulas inuitas ait o vos qui longe estis a deo per dissimulandinem vel qui estis de populo dei per fidem. (Uenite) passibus fidei non tantum corporis vel magna affectione mentis et deuotione cordis (exultemus) interius mente (dñm) id est in dño non in seculo et si gaudium verbis explicare non possumus quod tamen intus conceptum est voce testantes (iubilamus deo salutari nostro) id est gaudeamus in enarrabili leticia in dño nostro iesu christo vero saluatore nostro. non in mundo deceptore nostro. Exultatio est leticia in mente apparatus in corpore. Iubilare vero est gaudium conceptum voce testari et verbis non posse explicari. Intelligamus ergo quod ipse est dñs et ipse commisit suam mortem salutem nobis.

Preocupemus faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei.

Preocupemus id est praeueniamus (faciem eius) id est conspectum venturi iudicis in confessione peccatorum nostrorum ne inimicus accusando nos praeueniat et ne quid tunc in nobis discutendum sit et in confessione laudis ac gratiarum actionis pro suis beneficijs ne in iudicio nos damnet tanquam ingratos (et in psalmis) id est in canticis spiritualibus vel in bonis operibus (iubilemus ei) simus et deuotum ut quae dicimus in psalmis vel fecimus in operibus sentiamus in iubilatione et leticia. ut cum hilaritate fiant

omnia repetit iubilatio in dicendo et confirmet in faciendo. Et merito debemus hoc exhibere christo et hoc ideo.

Quoniam deus magnus dominus: et rex magnus super omnes deos.

Quoniam ipse est (deus) et per consequens magnus dominus dominorum in summa potestate. nullus enim equat magnitudini. i. potentie eius cuius magnitudinis non est finis (et rex magnus) ipse enim omnia regit et gubernat super omnes deos participacione non natura super quos rex est quia rector eorum. Et istud iam premissum potentie est sed quod secundum aliam litteram addit et in cantu interponitur misericordia est scilicet (quoniam non repellit dominus plebem suam). i. iudeos qui proprie sua plebs sunt. quauis enim multos ex ipsis repulerit non tamen penitus plebem deleuit quia multos ex eis elegit. Vel (plebem suam) quam proprio cruore redemit. Item ideo.

Quia in manu eius sunt omnes fines terre: et altitudines montium ipsius sunt.

Quia in manu eius scilicet potestate ordinacione et regimine (sunt omnes fines terre) pugillo enim id est potestate precludit omnem latitudinem terre quia omnia continent et altitudines montium. i. excelsi montes ipsius sunt. i. in potestate eius quas secundum aliam litteram ipse conspiciunt scilicet sicut rector opus suum. q. d. in potestate dei sunt infima et suprema terre vel ostendit per hoc vocationem gentium. dicens. (Quia in manu eius sunt omnes fines terre). i. gentes quia ad eum venerunt omnes gentes ut de omnibus nationibus orbis sit vnus populus sanctus (et altitudines montium). i. terrene et sublimis huius seculi potestates que prius aduersae erant (ipsius sunt) id est eas fidei subiectas possidet. Item ideo.

Quoniam ipse est mare et ipse fecit illud: et siccam manus eius formauerunt.

Quoniam ipse. i. in potestate eius (est mare) et merito quia (et ipse fecit illud) congregans aquas in vnum locum (et siccam). i. arida scilicet terras (manus eius). i. potestates eius operatiua quae nunc manus nunc verbis eius dicitur (formauerunt) et disposuerunt quam fluctibus operiri non permittit. Vel (quoniam ipse) et sub eius dominio est (mare). i. mundus (et ipse fecit illud) ut quando vult surgat quando vult quiescat (et siccam) scilicet ecclesiam que imbre gratie sicut ut fructificet (manus eius formauerunt) quam non sinit fluctibus tentationum operiri nec nos ultra posse tentari postquam igitur vocauit ad exultationem et laudem iam ostensa gratia dei vocata ad patriam dicens. Ergo quia tantus est. Et tanta facit nolite longe stare vis

ta et moribus. sed.

Venite adoremus et precidamus et ploramus ante dominum qui fecit nos: quia ipse est deus noster:

Venite. propriis affectibus et passibus mentis appropinquando et de virtute in virtute perficiendo (adoremus) per deuotionem singularem venerando (et precidamus) corpora et conscientias ei humiliando (et ploramus) per excessibus nostris ipsum implorando (ante dominum) per puritatem mentis ei placendo (qui fecit nos) ad imaginem et similitudinem suam. q. d. qui opus suum non spernit aut contemnit que est magna fiducia. Ergo venite contra pigros adoremus contra incredulos precidamus contra superbos et ploramus contra duros (quia ipse est deus noster) et conditor dans se nobis per suam benedictam incarnationem qui solus est adorandus.

Et nos populus pascue eius: et oues manus eius.

Et nos sumus (populus pascue eius) quem fecit et pascit corporaliter et spiritualiter (et oues manus eius) quos fecit esse suas oues per pascua vite ducens eos et diligentem curam gerens circa salutem omnium sicut pastor diligens est in regimine ouium. Eleganter verborum ordinem commutauit et tanquam non propria reddidit non enim dixit oues pascue et populus manus eius quod magis putabat congruere sed ait populus pascue et oues manus ut ipsos intelligas oues qui sunt et populus. Sumus quippe populus et oues sed hac conditione vicis.

Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra

Hodie. i. modo tempore gratie semper quod presens erat david in spiritu (si vocem eius audieritis) id est si obedieritis voci eius scilicet christi per se nunc loquentis. Qui precones ante mittebat ipse venire dignatus est. De suo nunc hic loquitur qui olim per ora prophetarum loquebatur et ideo ne sitis nunc duri sicut ante fuistis. Que autem sit vox christi cui obedirendum sit subdit dicens ex persona eius (nolite obdurare corda vestra) et ne sitis lapidei ut non credatis vel non obediantis mandatis meis. Ponet ne obdurent ne pringat eis ut patribus eorum. Vnde subdit.

Sicut in irritacione secundum diem tentationis in deserto.

Sicut factum est (in irritacione) vel secundum aliam litteram (in exacerbacione) id est in puocatione facta (secundum diem) id est in diebus et tempore (tentationis) facte (in deserto) tunc enim similes illis eritis si duri fueritis obstinatos terret per pa-

trum similitudinē vt saltem sic mollescerent ne
cis vt patribus cōtingeret et culpa parentū repe
tatur vt vindicta timeat.

Ubi tentauerūt me patres vestri: pba
uerunt et viderūt opa mea.

Ubi tentauerūt me p̄s vestri dubitando
de p̄tate mea circa p̄missionē ip̄oz (pbauerūt
me) sc̄z quid facere possem (et viderūt) sc̄z ocu
lis suis sed nō crediderūt mente (opa mea) ma
gne virtutis in diuersis miraculis. **A**nte ocu
los eoz miracula in manu moisi faciebā et tot
viderunt opera mea mirabilia q̄ nullo modo
dubitare debebāt sed ip̄i magis magisq̄ cor
da obdurabant et p̄missionibz meis nō crede
bant. **I**am ē ne sitis talū filij. i. imitatores.

Quadraginta annis offensus fui: gene
rationi illi et dixi semp errant corde.

Quadraginta annis sc̄z quibz duxi eos p
desertū (offensus). i. implacabiliter iratus (sui
generationi illi) sc̄z ppter incredulitatē et mur
muratōnes eoz hoc est effectū aliq̄e offēse
ostendi retardans eos ab impletōne p̄missi et
deducens eos per desertū tanquā vagos et tñ
fm aliam literā (p̄missus fui) in virtutibz et si
gnis ac beneficijs multis et magnis eis exhibi
bis vel p̄m̄ fui q̄ in virtutibz et signis me
p̄sentavi et tñ offensus fui. q̄ ip̄i me offende
runt et dixi semp tunc arguendo p̄ ministros
et nūc p̄ me et ap̄los (errant sc̄z bi qd fm aliā
literā apponit (corde). i. malo p̄posito et volūta
te et nunquā destitit errorē eoz arguere.

Et isti nō cognouerūt vias meas: vt iu
raui in ira mea si introibunt in requiem
meam.

Et isti nō cognouerūt. i. cognoscere nolue
runt v̄l sic egerunt ac si nō cognoscerent vias
meas. i. p̄cepta et mandata in quibz debebāt
ambulare (vt). i. sicut vel fm aliāz literā quibz
(iurauit). i. firmiter et immobiliter statui in ira
mea hoc ideo addit q̄ iurāt aliq̄n placidus si
cut iurauit dauid veritatē si introibūt. i. non
introibūt sc̄z illi duri alij enim intrant in re
quiem meā sc̄z in terrā p̄missā quā elegi in q̄
tam mansione tam ppli q̄ cultus mei. **U**el in
requiē meāz eternā. **S**ic q̄ obdurati sunt tpe
gratiē nō intrabūt in requiē beatorz p̄ terrā p̄
missionis designatā et figuratā. **D**upliciter iu
rat deus vel p̄mittendo vel cōminando. vnde
Aug. Jurauit dñs in p̄missis suis. Jurauit
in cōminationibz suis vt q̄ certus es de felici
tate eterna susecēris p̄cepta ip̄ius tam cert^o sis
de damnatōe cum diabolo si p̄temperis p̄ce
pta eius.

Oratio.

Salutare erimū omniū ppl̄oz dñe respice
peccatū sup oues gregis tui eisq̄ impiens
sal prudentie introducere easdem sempiternā
digneris in requiē. Per. dñm.

Inductio ad christi laudē ppter eius
aduentū in carnē et ad ipsius reuerentiā
et timorē ppter eius aduentū ad iudiciū
ps. xcv.

Cantate domino
canticū nouū cantate dñō omni
terra.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. **T**itulus est
psalm^o dauid quādo domus edificabat post
captiuitatē. **E**t est sensus psalmi iste est da
uid p̄pheta qui hic loquit̄ agens de eo qd factū
est quando domus dei sc̄z ecclesia edificabat
toto orbe post captiuitatē que sub diabolo fir
it p̄ p̄ctm̄ sicut ad literā sub zorobabel post ca
ptiuitatē babilonicā reedificatū est templū sa
lomonicū et per illam reedificatōne reedifica
tio templi spiritualis a diabolo subuersi intel
ligitur. de qua reedificatōne nō de illa actuali
hic agitur. **T**enebant homines sub diabolo ca
ptiui sed per christū a captiuitate sunt redem
pti qui fudit sanguinē suū et dato precio emie
orbem terrarū. **E**t hec est domus que adhuc
quotidie a captiuitate liberatur cum p̄ciō q̄s
q̄ relicto diabolo et vicij suis ad penitentia
reducit et super fundamentū christi per fide
et opationē edificat. **M**ateria aduentus chri
sti in carnem et ad finale iudiciū. **I**ntentio mo
nere ad fidem incarnatōnis christi et ad exul
tatōne et laudem p̄ liberatōe generis huma
ni. **S**ententia in generali. p̄pheta in isto psal
mo inuitat omnes fideles ad christi laudem et
preconiū ppter ip̄ius aduentū in carnem et ad
ip̄ius reuerentiā et timorē ppter eius aduentū
ad iudiciū. **I**n his enim est causa sp̄ci et timō
ris sp̄ci per misericōdiam aduentus p̄mi timō
ris p̄ iusticiā sc̄ci. **S**entētia in speciali in p̄e
cedenti psalmo specialiter monuit iudeos vt
deposita duricia in christū crederent sed quia
erat mansura nunc specialiter monet gentes
dicens cōmuniter ad omnes. **C**antate lin
gua et vita (dñō) patri (canticū nouū) p̄ nouo
beneficio liberatōnis sc̄z ppter aduentū christi
in carnē et nō in vetustate sed in nouitate non
timore pene sed amore iusticie etuentes vete
mur hominē et induentes nouū quod canti
cum cantat qui amat. charitas enim est can
ticum nouū et ipsa est vox ad deū. **C**etus can
ticum cantat cupiditas nouū charitas (canta

te dñio filio scz iesu christo. Deinde quos can-
tare monuerit ostendit dicēs (omnis terra) nō
tñ iudea. i. om̃s hoīes habitantes in terra. vñ
de edificat domus dei scz ecclia.

**Cantate dño ⁊ benedicite nomini eius
annūciate de die in diem salutare eius.**

Cantate dño spiritui sc̃to. **Ter** rep̃it dño
ad distinguēdū psonarū trinitatē qz laus chri-
sti honor totius trinitatis est (⁊ bñdicite nomi-
ni eius) qd̃ est iesus. i. saluator gratias agendo
de tanto beneficio. hunc ex eo qd̃ in nobis est
factus omni tpe nos bñdicere ⁊ laudare debe-
mus. Deinde ad platos loquit. d. (annūciate)
id est p̃dicare o vos p̃lati vt crescat edificatio
domus dei (de die in diē). i. assidue ⁊ semp (sa-
lutare eius) scz qz ppter nr̃am salutē venerit vt
totū genus humanū a morte redimeret. De-
inde vbi sit annūciandū exponit. d.

**Annunciate inter gentes gloriā eius: in
omnibz pplis mirabilia eius.**

Annunciate .i. p̃dicare (inter gentes) nō so-
lum iudeis (gloriā eius) natiuitatē inenarrabi-
lem resurrectionē ascensionē ⁊ gloriosam vo-
mus eius edificationē et ne aliq̃s putares ex-
cipi addit (in omnibz pplis) nō in quibzdam
gentibz (mirabilia eius). i. opa eius miraculo-
sa que fecit. Et hoc ideo.

**Qm̃ magnus dñs et laudabilis nimis
terribilis est sup om̃s deos:**

Qm̃ magnus est in potētia ⁊ virtute qz po-
test omnia (domin⁹) x̃ristus: si homo factus
sit p qd̃ puus apparuit ⁊ tanqz deficiens in
laude ip̃ius ait et laudabil⁹ est bonitate et hoc
nimis qz magis q̃ possit dici vel cogitari (terri-
bilis est) suis aduersarijs qui territus visus est
inter hoīes ⁊ etiā terribilia faciens (sup om̃es
deos). i. plus q̃ om̃s q̃ colunt tanq̃ dñi a gen-
tibus ⁊ nō sunt dñi. Unde quasi dicet ei qua-
re dicisti super omnes deos cum nō sint dñi se-
quitur ⁊ dicit.

**Qm̃ om̃s dñi gentiū demonia: dñs autē
celos fecit.**

Qm̃ om̃s dñi gentiū .i. quos gentilit̃er vi-
nentes reputant deos sunt demonia: et qz pa-
rum est esse sup demonia addit (dñs autē) scz
quem nos dicim⁹ deū nostrū (celos fecit) vbi
habuare nō possunt demones et nō tñ mate-
riales sed etiā spūales scz angelos ⁊ aplos qui
christū qui in eis sedet portant ⁊ demonibz im-
perant. Igit̃ bene magnus et terribilis est qui
tales celos fecit. Hoc etiā annūciate scz qz.

**Confessio et pulchritudo in conspectu
eius: sc̃timonia et magnificentia in san-**

ctificatione eius.

Confessio p̃ctōz ⁊ (pulchritudo) p̃fitendo
enim sit homo de sedo pulcher. i. de p̃ctōre iu-
stus est (in p̃spectu eius) tales enī ip̃m p̃spiciūt
et p̃spiciunt ab eo. Si ergo amas pulchritu-
dinem prius elige p̃fessionē vt sequat̃ pulchri-
tudo (sc̃timonia). i. sanctitas (et) p̃ p̃sequens
(magnificētia est in sanctificatōe ei⁹) nō ex no-
bia. q. d. qui vult esse magnificus et potens vt
sunt angeli prius sit sc̃tus qd̃ fit ex eo solo san-
ctificante nō p nos. **Vel** (p̃fessio) laudis ⁊ pul-
chritudo interior mentis (in p̃spectu eius) de
ecclia (sc̃timonia). i. exterior cōuersatio sancta
et honesta (et magnificentia). i. in magnis opi-
bus et exercitijs virtuosis (in sanctificatōe). i.
in sancto cultu (eius) decet. Et qz talis est do-
minus ergo.

**Afferte dño patrie gentiū: afferte dño
gloriā et honore: afferte dño gloriā no-
mini eius.**

Afferte et date (dño) vos (patrie gentiū). i.
gentes de quacūqz p̃ria ad fidē christi cōuerse
et subiūgit quid (afferte dño gloriā) bene puer-
sando ⁊ ip̃m bonis opibz glorificando (⁊ ho-
norem) de bonis operibz gr̃as referendo ⁊ ip̃i
omnia attribuēdo ⁊ rep̃it (afferte dño gloriā)
et hoc nomi eius ascribendo nō vestro vel ho-
minū. supra quater posuit afferte ppter quatu-
or virtutes vel ppter quadriginū plati officij
hic ter ponit ppter tria a nobis offerenda. De-
bemus enī p̃mo offerre deo et offerre animas
nr̃as. sc̃do corpa. tercio aliqd̃ de nr̃a substan-
tia. Et ne vacui intrens ad dñm.

**Tollite hostias et introite in atria eius
adorate dñm in atrio sc̃to eius.**

Tollite hostias scz dona ⁊ munera ac bo-
nas opatōes vel sacrificiū spūs p̃tribulati ac
hūilitatis ⁊ p̃fessionis (⁊ introite in atria eius)
id est in ecclia militante vt sitis p̃formes p̃plo
eius. Qui intrant ip̃i edificant in templū dei
ip̃i sunt domus dei ille est inhabitator cui edi-
ficat domus toto orbe terrarū (adorate dñm)
deuote (in atrio sc̃to eius). i. in catholica ecclia
plures sunt ecclie ⁊ vna est ecclia ⁊ ideo variat
numerū. **Vel** (in atrio) qd̃ est i celo ⁊ ecclia tri-
umphante. Illuc cor ⁊ intentionē dirigendo.
Et vñā.

**Cōmoueat a facie eius vniuersa terra:
dicite in gentibz qz dñs regnauit.**

Cōmoueat motu timoris et reuerentie vt
cōuertatur ad p̃niam ⁊ a vicijs ad virtutes (a
facie). i. a cognitione (eius) vel a p̃ntia gr̃e eius
et nō tantū ps sed (vniuersa terra). i. om̃s habi-

tatores terre vt aut hoc sit (dicite) vos boni di-
uulgado (in gentibz) hoc scz (qz dñs. i. christus
victo diabolo (regnavit) a ligno. i. p lignū cru-
cis p qd forte armatū expuguit. vt (regnavit)
id est rex esse mundo innotuit quō semp apud
patrem regnavit et dominiū ac patrē sup oēm
creaturā in sua resurrectione accepit.

Etenim correxerit orbem terre qui nō cō-
mouebit: iudicabit p̄p̄os in equitate.

Etenim post resurrectionē (correxerit) ab er-
rore z vicij ac iustificauit (orbem terre). i. ec-
clesiā toto orbe (qui nō cōmouebit) a veritate
fidei que stabit vsqz ad finē mūdi quantūcūqz
tribulatiōibz impellat z post (iudicabit p̄p̄os
in equitate). i. iuste reddens vnicuiqz fm opa
sua et tunc plangent et dolebūt q̄ modo equi-
tatem diligere z eligere noluerūt. **Argo.**

Letent celi et exultet terra: cōmoueat
mare et plenitudo eius: gaudebūt cam-
pi et omnia que in eis sunt.

Letent celi scz p̄dicatores q̄ enarrant glo-
riam dei cōpluentes terras quos dñs fecit ce-
los. i. de terrenis celestes de carnalibz spūales
(et exultet terra) scz auditores imbrē doctrine
susipientes (cōmoueat mare). i. seculū vt cō-
muet in melius (et plenitudo eius). i. om̄es a-
maior vsqz ad minimū z inde gaudebūt cam-
pi). i. lenes mites equi qui sunt campi dei di-
uersis floribz suauitatibz pollentes z terrena al-
titudine nō tumētes (et omnia que in eis sunt)
id est om̄s vires sensus ratio. **Et.**

Tunc exultabūt omnia ligna siluarū a
facie dñi quia venit: qm̄ venit iudicare
terram.

Tunc scz qm̄ corrigeret et sic edificat domus
(exultabūt omnia ligna siluarū). i. pagani in
cultu more siluestri qz de oleastro p̄cch in oli-
uam sunt inserti et in edificiū dom⁹ assumpti
(a facie dñi). i. a cognitōe z p̄sentia eius (qz ve-
nit) p̄mo aduentu redimere z iudiciū discretiō-
nis facere aliq̄ vocādo ad fidē et grām alios
nō et (qm̄ venit). i. postea venturus est (iudica-
re terrā). i. hoīes scz viuos et mortuos iudicio
retributōis primo venit in eccliam ad redimē-
dū. scdō venit ad iudicandū.

Iudicabit orbē terre in equitate: et po-
pulos in veritate sua.

Iudicabit enī (orbem terre). i. om̄s hoīes
habitatores orbis terre (in equitate) sed quō iu-
dicet ap̄ius exponit subdens (et p̄p̄os in veri-
tate sua) in illo enī iudicio eq̄tas z veritas erit
qz ibi duo erunt p̄p̄i quibz dabit sententiā eq̄-
tatis et veritatis vt alij in vitam alij in penas

cant equitas z veritas in quibz dñs p̄p̄m suū
iudicabit hoc est vt nō expectent misericōdiaz qui
misericōdiaz facere noluerūt qui aut misericōdiaz fa-
cere voluerūt cum misericōdia iudicabunt qz mi-
sericordes misericōdiaz p̄sequent. **Oratio.**

Factor celi terreqz creator deus que omnis
terra cantici noui modulatoe p̄sultat p̄camur
vt sicut te a ligno regnantē supplices p̄ficemur
ita amisso omni gentilitatis errore futuri ad
uentus tui gloriāz intentis sensibz sentiamus.
Per dñm nostrū.

Psalmus de primo aduentu christi
in carne eiusqz victoria et gloriosa resur-
rectione ac regni cōmendatōe et p̄sequē-
ti ex his mundi liberatōe. **ps. cxvi**

Dominus regna

Dom̄us exultet terra: letent insule multe.

Auctor psalmi p̄pha dauid. **Titu-**
lus est psalmus ip̄i dauid qm̄ terra restituta
est ei. **Et** est sensus psalmus iste fit ip̄i dauid. i.
christo cuius laudes z victoriā cōninet agens
de eo qd factūz est qm̄ eius terra restituta est ei.
id est corpus suū qm̄ surrexit vel qm̄ iudea que
eum crucifigendo pierat credidit z discipuli q̄
titubauerāt sunt firmati sed z alie oues de gen-
tibus sunt adducte. **Et** bene post domus edifi-
cationē de qua sup̄ius dictū est de restitutōe
terre hic agit p̄ quā domus illa edificat. **Ma-**
teria aduentus christi in carnē eiusqz victoria
et generale post resurrectionē dñi. **Intentio**
monere ad exultationē z laudē p̄ mundi libe-
ratione facta p̄ primū christi aduentū. **Snia**
in generali p̄pha in isto psalmo describit ad-
uentū christi in carnē z ip̄ius generale dñm
confusionē reproborū et exultationē fideliorū.
Snia in speciali videns ergo p̄pha sup̄stitōes
mundi abūdare ante christi resurrectionē op-
ponit dicens. (Dñs) ille qui sp̄ritus z occisus
fuit regnavit. i. deuicta morte regnū sibi acq̄-
sunt vt rex esse innotuit qz in sua resurrectione ge-
nerale dñm sup̄ om̄s creaturas accepit. **Qui**
ante subiecti erant sub dño diabolo. nunc sub-
iecti sunt sub dño creatore ideo z inde (exultet
terra). i. hoīes habitātes in terra quibz ingres-
sum tribuit ad gloriā et (letent insule) nō om̄s
sed (multe) scz ad fidem cōuerse. i. fideles in in-
sulis habitantes. q. d. vbiqz sit exultatio z leti-
cia. **Uel** (insule). i. totius mundi ecclie que in
medio tentationū sunt sicut insule inter fluctus
et addit (multe) nec dicit om̄s p̄pter hereticorū
puent. **Deinde** ostendit qualis sit dñs in pri-
mo aduentu dicens.

Nubes et caligo in circuitu eius: iusticia et iudicii correctio sedis eius.

Nubes et caligo).i.obscuritas sunt(in circuitu eius) his qui eum non cognouerunt.i. impii qui in eum non crediderunt est ipse nubilosus et caliginosus quia eis nulla claritate resplendet sed ipse est(iusticia et iudicii correctio sedis eius).i. bonis qui in eum crediderunt est ipse iusticia quia ex fide sunt iustificati et iudicii quia per eos iudicat et correctio quia eos regit et dirigit. sedem dicit eos ipsos qui in eum crediderunt. facti enim iusti facti sunt sedes dei sedet in ipsis iudicat et ipsis corrigit eos. **N**el(nubes)sacram doctrina pluentes(et caligo)profundorum mysteriorum capaces sunt in circuitu eius)et militant ei(iusticia).i. approbatio boni(et iudicii).i. reprobatio mali sunt(correctio sedis eius).i. corrumpunt eos qui sunt sedes eius.

Ignis ante ipsum precedet:et inflamabit in circuitu inimicos eius.

Ignis)spiritus sancti quem venit mittere in terram(ante ipsum).i. ante aduentum eius(precedet)antequam in eis sedeat hoc enim igne exarserunt credentes in eum(et)hic ignis(inflamabit in circuitu)per totum orbem(inimicos eius)scilicet dei. **I**sto enim igne inflammati apostoli ceperunt ire per mundum et inflamare in circuitu inimicos eius qui deo derelicto idola adorabant. **Q**ui credere volebant incendeabant ad consumptionem verbo dei facti peiores invidia sua exusti et consumpti sed qui credere volebant incendeabant ad repationem igne charitatis ut salubriter arderent. **I**n super.

Alluxerunt fulgura eius orbi terre: vidit et commota est terra.

Alluxerunt fulgura eius).i. miracula(orbi terre).i. toti mundo cum enim nubes scilicet predicatorum missi in verbis et in factis mira dicerent et facerent verbis tonabant et splendore miraculorum choruscabant(vidit)hec miracula(et commota est terra).i. terrena corda vel habitantes in terra alii ad fidem alii ad indignationem hec enim fulgura credentes illuminabant non credentes coburebant et inde.

Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra

Montes).i. superbi et alti(sicut cera)que fluxit a facie ignis(fluxerunt)liquefacti et coplanata est omnis altitudo que erat contra deum et hoc(a facie domini)qui ignis fuit duris(et a facie domini).i. a potentia domini non solum montes sed et(omnis terra).i. duritia gentium infidelium fluxit quia non iudeorum tantum est deus sed et gentium qui tam diu dur-

ri erant donec ille ignis admoneret. dominus ergo in iudea natus omni terre).i. cunctis gentibus est cognitus. **Q**uia.

Annunciauere celi iusticiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius.

Annunciauere)prius(celi).i. predicatorum quorum cor sursum est et de quibus dicit celi enarrant gloriam dei(iusticiam eius)scilicet christum quem enim fidelium tacet christum vel iusticiam fidei(et)sic(viderunt)corde(omnes populi gloriam eius).i. cognouerunt diuinitatem christi quia etiam quibus nuntiatus non est de eo intellexerunt deum in carne venisse. **N**el(gloriam eius)scilicet quam gloriose sibi restituerit terram suam. **E**rgo quia dominus regnauit et quia viderunt omnes populi gloriam eius.

Confundant omnes qui adorant sculptilia:et qui gloriantur in simulacris suis.

Confundant)et erubescant exemplo puerorum(omnes qui)eo relicto(adorant sculptilia)manu artificum facta que nullius pretant sunt ut dum in spe vana profundunt ad illam veram valeant peruenire(et qui gloriantur in simulacris suis)falsis quam spiritu carent et vana sunt ut iam gloriantur in deo vero. **E**t merito confundunt quia cultum debent soli deo creatori attribuunt creature. **Q**uilibet simulacrum suum dici potest cuius amore pre alijs occupat. **N**oster autem deus est quem et angeli adorant. **U**nde sequitur.

Adorate eum omnes angeli eius:audiuit et letata est syon.

Adorate eum)scilicet verum deum omnes angeli eius)laudando et glorificando ad confusionem idolatrarum ut videant et cognoscant errorem suum et discant adorare dominum quem ab angelis adorant(audiuit)de conversione gentium(syon).i. ecclesia primitiua que erat in iudea et que gloriam eius speculabatur et inde letata est benedicens dominum. iudea enim prius credebatur se solam peruenire et venire ad christum sed iam de socijs gentibus letatur.

Et exultauerunt filie iude: propter iudicia tua domine.

Et exultauerunt)et deum magnificauerunt(filie iude).i. anime confessorum fideles et electe anime religiose. anime ecclesie que iesum christum dominum confitentur et hoc(propter iudicia tua domine)que sunt quia non est personarum acceptor deus sed in omni gente et in omni populo quicumque ei fuerint acceptus est illi quia non iudeorum tantum deus sed et gentium. **S**ed ergo sequitur.

Quia tu dominus altissimus super omnem terram nimis exaltatus es super omnes deos.

Quia tu dominus es altissimus)et supremus ac potentissimus(super omnem terram)non super solam iudeam

et o chrisse (nūnis) et plus q̄ dici possit exalta-
tus es vsq; ad p̄is equalitatē vel fm opa et b̄
(sup oēs) non tñ sup minores s; et sup (deos)
et non tñ sup deos malos s; sup idola et de-
mones qui dicunt dñi nūcupatiue s; et sup bo-
nos s; sup hoīes iustos et angelos q̄ dicūt dñi
p̄icipatiue. vel p̄ terrā et deos significat eū im-
perare terrenis et celestib; . Et cū tantus sit et ta-
lis ergo vt ad eum veniat. **Qui diligitis dñm odite malū: custo-**

dit dñs aīas sanctorū suorum de manu
peccatoris liberabit eos:

Qui diligitis dñm qui solus bon⁹ est odi-
te malū et q̄cūq; deo aduersum. **Amas de-**
um debes odire qd odit: hinc enī apparet te di-
ligere qd bonū est si cepis odire qd malū est.
sed iam subsequunt p̄secutōes hoīm et tenta-
tōes vicioꝝ. audi p̄solatōz. (custodit dñs anī-
mas sanctorū suoz. ne eis aliquid noceat vn-
de sequit (de manu peccatoris). i. de p̄ate de-
monis vel iniqui hoīs (liberabit eos) s; san-
ctos suos saltem in aīa et qñq; etiā in corpe et
ergo fortē esto nō solū in diligēdo deū sed etiā
in odiendo malum. **Nam**

Lux orta est iusto: et rectis corde leticia

Lux diuine gr̄e (orta est iusto). i. tanq̄ no-
uiter orta apparet et resurget in corde eius (et re-
ctis corde) quib; s; p̄ oīa placet deus orta est
p̄ spem (leticia) vera et gaudiū in dño: non enī
leticia q̄ est fm seculum vera est. **Nō ergo vere**
in miseria sunt sancti spe iam salui. **Uel (lux)**
pp̄etua et leticia sine fine et ideo nō curret p̄de
re luce istam nec t̄m̄cat eos qui corpus occi-
dunt qz vera lux aīe lucebit. Ergo

Letamini iusti in dño: et cōfitemini me-
morie sanctificatiōis eius.

Letamini iusti in dño p̄gratulando bñfi-
cijs eius et v̄is meritis q̄ est leticia deuotiōis
et nō in seculo que est leticia vanitatis: qui enī
dñm habēt leticiā semp possident (et letati (cō-
fitemini) p̄fessione laudis (memorie sanctifi-
catis eius). i. laudate eū gr̄as sibi agendo
qz memor fuit sanctificare vos donis et gra-
tis suis. **Bonū est ergo nō gaudere in hoc se-**
culo s; in dño: ne cum hic gaudere volumus
eterna gaudia amittamus. **Oratio.**

Ausos aīaz. sanctaz. cuius regnū est p̄se-
ta pars iustoz p̄cede p̄pheticas euangelicas
qz choruscationes pectorib; n̄ris inseri vt si qd
obtectū velamine p̄isco rep̄is spū sc̄to reue-
lante pandatur. **P̄er do.**

Exhortatio ad exultationē et dei lau-
dem p̄pter christi aduentū in carnē et no-

stram redemptionē eiusq; aduentū ad
iudiciū et nostrā glorificationē.

ps. xcviij.

Antate domino

canticū nouū: qz mirabilia fecit.

Auctor psalmi p̄pha dauid. **Ti-**
tulus est psalm⁹ ip̄i dauid. Et est sensus psal-
mus iste sit ip̄i dauid. i. christo qui forti manu
diabolū superauit debet qz vnusquisq; fidelis
spūaliter esse dauid vt foriter a se tentatōes et
vicia repellat et in omni ope bono fortis nō so-
lum opando sed etiā p̄seuerando existat vt cū
talīs fuerit reuocatus in spū canticū nouū oī-
potenti deo cantare possit. **Materia:** aduent⁹
christi in carnē et resurrectio eiusdē et aduent⁹
eius ad iudiciū. **Intentio:** monere fideles ad
exultationē et dei laudē tum ex eo qz p̄ cogni-
tionē sui n̄re infidelitatis tenebras illustrauit
et primo suo aduentu nos a morte anime rede-
mit tñ ex eo qz venturus iudex quos hic iusti-
ficauit sine fine glorificabit. **S̄nia in genera-**
li p̄pha in isto psalmo agit de incarnatiōe n̄ri
saluatoris et de resurrectiōe ip̄i et aduentu sui
iudicij et de p̄uersione gentiū et qz ei debemus
iubilare et psallere nō solū cantando sed etiam
bene opando. **Uñ post duos psalmos p̄cedē**
tes bene hic psalm⁹ ponit nam quasi de eisdē
hic et ibi dicit. **Ladez enim et si iterent sepe: tñ**
semp noua sunt varia descriptiōe. **S̄nia in spe-**
ciali. **Inuitans ergo ad laudē ait o vos q̄ no-**
uistis in christo olim veteres in adam. **(Can-**
tate) vita et lingua (dño) s; deo p̄i (canticū) de
christi incarnatiōe et hoīs redemptiōe (nouū)
qz n̄bil tale mundus audiuit. **Uñ qz mirabi-**
lia fecit) i liberatiōe mūdi seu generis humani
Mirabilia fecit in mūdi et hoīs creatiōe et ex
euangelio multa mirabilia et miracula audi-
uimus que fecit iesus. **Sed multo maiora mi-**
rabilia sunt que fecit in recreatiōe qz totū orbē
terrariū a morte eterna eripuit. **Uñ subiungit**
que mirabilia fecit qz nō solum que cōmunia
sunt sed et hoc singulare s; qz.

Saluauit sibi dexterā eius: et brachiū
sanctū eius.

Saluauit sibi) s; deo patri orbē terre pu-
ta genus humanū redimēdo (dexterā eius). i.
christus dei filius q̄ dicit dexterā p̄is ab opa-
tiōe (et brachiū sanctū eius) s; ip̄e idem chri-
stus qui dicit brachiū a fortitudine. **Et bñ di-**
cit (sibi). s. deo. i. ad dei honorē et gloriā qz m̄-
ti saluauit corpaliter sed sibi ip̄is nō deo qz ac-
cepta corpalī sanitate lasciuiū et mala p̄petrāt

qui egroti ab eis abstinebāt de qua dextera et brachio adhuc subiungit.

Notū fecit dñs salutē suū: in p̄spectu gentium reuelauit iusticiā suā.

Notū fecit dñs scz deus pater (salutare suū). i. iesum christū filiū suū. p salute mundi incarnatū et sic visibilē factū qui dicat salutare qz saluat: et subdit quibz notū fecit qz non hic vel illic sed (in cōspectu gentiū) oīm. i. vniuerso orbe nō in iudea tm̄ (reuelauit). i. manifestauit nō sub velamine ostendit (iusticiā suā) id est christū qui dicat iusticiā qz iustificat et sine hac iusticiā et nisi per ipm nemo iustificari potest. Et hoc nō ex meritis sed

Recordatus est misericordie sue: et veritatis sue domui israel.

Recordatus est misericordie sue qua pmisit qz vt pmitteret misericors est et misericōdia fuit q pro misit (et veritatis sue) qua reddidit. misericōdia ergo fecit. pmisionē patribz de christo nascituro et veritas reddidit qd pmisit et hoc (domui israel). i. videntiū deum. Qui modo videt deū p fidem postea videbit p speciem. debemus ergo purgare oculum cordis vt nobis sapientie sue speciem dignetur dñs ostendere. Et ne ad litteram putes isrl̄ vnā gentē tm̄ subdit. Et ita

Cliderunt omnes termini terre salutē dei nostri.

Cliderunt. i. p fidem et mentē aperte cognouerunt ac si oculis vidissent (oēs termini) et fines (terre). i. a termino vsqz ad terminū nō in iudea tm̄: vñ dicit oīs qz oībz et nō quibusdā tm̄ datus est christus (salutare dei nr̄i). i. dñm iesum christū saluatōrē oīm a pr̄e missus. iō

Jubilare dño oīs terra: cantate et exultate et psallite.

Jubilare dño. i. in tantū affectum laudis assurgite vt non possit verbis dici nec tm̄ taceri (omnis terra). i. oēs habitatores terre (cantate) verbis et voce p̄dicare (et exultate) corde nō inuiti sed iocundi et voluntarij (et psallite) opere. Et quibus modis

Psallite dño in cythara: in cythara et voce psalmi: in tubis ductilibz et voce tube cornee.

Psallite dño in cythara. i. mortificatione carnis opa diuina facite scz pascendo pauperes et h̄mōi. et celestia mandata implere. deinde eadem p̄posterata subiungit cantate (in cythara et voce psalmi) ideo p̄posterat vt quod vis eoz prius fiat tōm̄ ad deum p̄ineat (in tubis ductilibz) scz argēteis vel creis tundendo p̄ductis p quas significant illi qui tunctionibz

id est tribulationibz pducunt. i. p̄ficiūt et laudes dei sonāt. **Talis tuba** Job erat qui in tantis tribulationibz dicebat: dñs dedit et c. (et voce tube cornee). i. de cornu qd carnē excedit et superat facit p quā significat illi q̄ carnales affectus transcendūt et ita alijs p̄dicando sonāt vt in seipis vicia carnis castigēt et sup̄cent. **Talis tuba** erat paulus q̄ dicebat si cōsurrexistis cū christo q̄ sursum sunt querite nō que sup̄ terram. i. carnē excedite nolite carnalia cogitare.

Jubilare in p̄spectu regis dñi: moueat mare et plenitudo eius orbis terrarū et qui habitant in eo.

Jubilare intus vbi deus videt nō ad aspectum hoīm (sed in cōspectu regis dñi) scz iesu christi cui⁹ aures tubis p̄sonantibz delectant et tubis sonantibz et veritatē p̄dicantibz (moueat) ad dei reuerentiā et fidē (mare). i. seculū (et plenitudo eius). i. oēs eius habitatores. **Uel** (moueat mare et plenitudo eius). i. p̄citef mūdus ad impugandū eū toto tumultu furoris sui et sic p̄dicat nō optat. Et quasi exponendo subdit scz (orbis terrarū) ecce mare (et q̄ habitant in eo) scz mūdi amatores illis autē motis pariter siue in bono siue in malo.

Flumina plaudent manu simul: mōtes exultabūt a p̄spectu dñi: qm̄ venit iudicare terram.

Flumina. i. sancti pleni aqua scz spiritu dei (plaudent manu simul). i. delectabiliter et cōcorditer bonis opibz iustificabūt et gaudebunt de opibz bonis in vnitāte charitat̄. opa sc̄tōz laus dei est. christ⁹ nō voce laudat sed ope. nō audit vocē sed opa (mōtes). i. boni alii celstine spūali (exultabūt a p̄spectu dñi). i. ab aduentu et a p̄templatōe eius (qm̄ venit iudicare terrā) p̄mo iudicio discretōis et post iudicio retributōis. **Uel** (qm̄ venit). i. v̄tur⁹ est (iudicare terrā). i. habitātes i tra reddēdo cuiqz fm̄ opa sua. In gaudebūt boni sed mali p̄temiscēt.

Judicabit orbem terrarū in iusticia: et p̄p̄los in equitate.

Judicabit enī (orbē terrarū). i. habitatores orbis (in iusticia) aliquos vocando ad fidē et grām alios nō qd iudiciū discretōis valde est iustū licet sit nobis occultū (et sc̄dō (p̄p̄los) oēs (in eq̄tate) reddens singulis fm̄ miris suā vel in futuro iudicio (iudicabit orbē terrarū). i. oēs terrenos (in iusticia) scz sola qz nō meruerunt misericōdiam scz liberantē. Et nanqz qui nō fecit misericōdiam fiet iudiciū sine misericordia scz saluante nō relaxante. qz in omni ope dñi misericordia est et veritas et etiam in damnandis est

misericordia quod non puniunt quantum meruerunt (et populos) .i. fideles de iudeis et gentibus iudicabit (in equitate) quod capient equa meritis suis.

O ratio.

Immitte domine salutare tuum in mentibus nostris: qui reuelasti iusticiam tuam gentibus universis ut qui quondam iudicari venisti pro perditis misericordiam cum adueneris pro quibus iudicatus es largiaris. Qui uiuis.

Psalmus de potestate christi regis et magnificentia eius in ecclesia ac laude et ueritate sibi tanquam deo et regi ab omnibus exhibenda. ps. cxviii.

Dominus regnauit irascantur populi: qui sedet super cherubin moueatur terra.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est: Psalmus dauid. et patet titulus. Post laudes ergo multipliciter agit hic propheta de potentia et regno eius ut etiam in hoc adoratur et describit christum esse regem et bona dante cui et antiqui seruerunt. Materia reuocatio malorum ad christum confitendum et puocatio bonorum ad ipsum exaltandum. Intentio: monere ut christum tanquam deum adoremus et uelut regem exaltemus. Sententia in generali propheta in isto psalmo annuntiat christi preteritam regiam inuitatque homines diuersorum statuum ad laudes diuinam. Summa in speciali ostendens ergo christum regem dicit (Dominus) scilicet iesus christus et si homo et humilis factus (regnauit) et in re ab eterno et in manifestatione post eius resurrectionem et ascensionem quod nunc rex esse innotuit et inde (irascantur populi) id est irascantur ut sit predictio non iussio. Dominus inquit (qui sedet super cherubin) .i. super angelicas potestates .i. qui presidet angelicis spiritibus plenitudinem scientie eius habentibus ille scilicet regnauit et regnabit semper et inde (moueatur terra) id est mouebuntur terreni. per populos irascentes ratione utentes et deum celi colentes iudei possunt intelligi. per terram uero terreni et insensati gentiles idola sensu carentia adorantes qui utriusque regnante christo irati sunt et commoti scilicet alij sana ira ut sibi metipsis de peccatis irascentes ad christum conuerterent. alij uero insana et fundunda ut christum et seruos eius persequerentur. Super cherubin uero dominus sedere dicitur ut qualis et quantus sit is qui regnauit demonstraretur. Cherubin quippe interpretatur plenitudo scientie. Dominus ergo super cherubin sedet quod christus qui est dei uirtus et dei sapientia ipsos scientia eminentes spiritus superat et implet. Et

ne putares illum ita sedere in principibus ut non se deat etiam in hominibus adiungit.

Dominus in syon magnus: et excelsus super omnes populos.

Dominus iste est (magnus in syon) quod interpretatur speculatio .i. in ecclesia deum speculante nunc per fidem postea per speciem. Quod autem subditur et excelsus super omnes populos designat eandem ecclesiam per uniuersum mundum esse dilatata ubi omnis populi conuersant ubi dominus qui prius humilis apparuit magnus et excelsus dicitur quod a sancta ecclesia quondam et magnificatur et exaltatur. Vel quod ipse eadem ecclesiam per suam gratiam magnificat et cor ipsius a terrenis ad celestia subleuat. Et quod est magnus et excelsus iam ergo illi qui prius blasphemati erant et humile contemnebant.

Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit.

Confiteantur professione debite laudis (nomini tuo magno) ubique per famam et gloriam dilatato (quoniam est terribile) potentia qua punit ut timeatur (et sanctum) bonitate qua parcit ut honoretur et ametur (et honor regis) .i. christi (iudicium diligit) quo punit non tamen misericordiam qua percutit. Sic utriusque uult a nobis honorari dominus rex ut non credamus cum peccata nostra dimittere impunita diligit enim iudicium uel in nobis uel in se. In nobis ut mala que fecimus accusemus iudicemus et damnemus. Quod iudicium qui modo facere in se negligit cum per semetipsum cum uenerit districtum iudicabit. Sed ut iusti simus ipse facit. Unde sequitur.

Tu parasti directores iudicium et iusticiam in iacob tu fecisti.

Tu parasti directores) .i. precepta iusticie ut in eis addiscamus quod uiuere debeamus quas per semetipsum nobis parauit. fecit enim quod docuit et nobis ostendendo uiam in se ipso omnem iusticiam impleuit. Vel (tu parasti directores) .i. tunc gratia est uiam hominibus dirigere (iudicium) ut discernamus inter bonum et malum (et iusticiam) ut bonum faciamus et malum uitemus. (in iacob) spirituali .i. in populo lucente contra uicia et supplantate eas (tu fecisti) quod alius facere non posset. Ipse ei iustificat impium ipse operatur uelle et operari per bona uoluntate. Et quia hoc facit in nobis ergo.

Exaltate dominum deum nostrum: et adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est.

Exaltate) .i. laudibus extollite non uosmetipsos sed (dominum deum nostrum) scilicet christum dei filium secundum quod ipse est deus a quo habemus quod iuste uiuimus. Quem humiliant iudei et per

dia credite deū sup omnia (et adorare). i. reuerentia singulari honorate (scabellum pedum eius). i. venerabile corpus eius sed ppter ipm cuius est in quo diuinitas tanq sup scabellū stetit quod ab ipa diuinitate valde inferius est q. d. sic exaltate diuinā potentiā vt adoratis humanam naturā nō in diuisione sed in vnitae psonae (qm sanctū est) ipm scabellū. i. corpus quia nulla peccati macula inquinatū. Et merito exaltate et adorare qm.

Moyses et aaron in sacerdotibz eius: et samuel inter eos qui inuocāt nomē ei⁹.

Moyses legislator (et aaron) summus sacerdos fuerunt (in sacerdotibz eius) scz christi id est inter sacerdotes vel numero sacerdotum. **M**oyses quidē sacerdos dicit qz si nō hostias vota tñ populi deo obtulit et p ppls supplicauit (et samuel inter eos q inuocāt nomē eius). **S**amuel nō inter sacerdotes sed inter inuocātes nomē dñi numeratur qz et si esset sacerdos sicut alibi legitur nō tñ erat de tribu leui sz de tribu effraim de qua nō sit sacerdos scdm legem sz de leui. **A**c si diceret hos imitami qz hi magni fuerunt qui eum adorauerunt. **I**sti enim iam tunc.

Inuocabāt dñm et ipse exaudiebat eos in columna nubis loquebat ad eos.

Inuocabant dñm christū cuius aduentus expectabāt (et ipse) idem deus qui post in homine locutus est (exaudiebat eos) ppter merita sua. nam p pces eoz sepe dimittebat deus populi peccata (et in columna nubis) et de nube obscura (loquebat ad eos) qd significabat verba sua adhuc esse obscura et occulta. **S**ed qui tunc p figuras et enigmata figuraz obscure loquebat in nube postmodū manifeste locutus est in scabello. i. in assumpta carne. **E**t isti qui tantierant

Custodiebant testimonia eius. et preceptum quod dedit illis.

Custodiebant testimonia eius). i. carnalia instituta venturae gratie testimoniū phibentia. vel (testimonia eius). i. pcepta eius oia (et preceptum) singulare (qd dedit illis) scz seruande charitatis et ideo merebant exaudiri nam tales deus exaudit quos custodire sua precepta conspiciat. **P**rimo dicit testimonia in plurali et postea pceptū in singulari qz fm Greg. pcepta dñica multa sunt p diuersitatē opis et vnū in radice charitatis et qz oia ad vnū tendūt finē. **Q**uisqz g vult testimonia dñi custodire debet et vnū pceptū charitatis obſeruare. **N**ō nisi fecerit si multa alia facit totū pedit. **E**t qz custo-

diebant ideo.

Dñe deus noster tu exaudiebas eos: deus tu ppius fuisti eis: et vlciscens in omīs adiuuentōes eoz.

Dñe deus nō tu exaudiebas eos) i iustis petitionibz te inuocātes qz audierūt te pipientē et o (deus tu ppius fuisti eis) cōdonando eis pctā et tñ (vlciscēs). i. vindicans se in omīs adiuuentōes eoz) scz pctā que sunt ab inuentione hūana et nō relinquēs ea impunita. **I**n q scō magnū qd et vtile cōmendat nobis deus. **I**lli enī irascit quē peccantē nō flagellat. **N**am vere cui ppius est nō solū donat pctā ne in futuro seculo noceat sz etiā castigat ne scmp peccare et in peccatis morari delectet. qz peccata punire signū est miseratōis diuine. **E**t quia ppius est ergo

Exaltate dñm deū nostrū: et adorare in monte sancto eius: qm sanctus domus deus noster.

Exaltate). i. laudibz extollite (dñm deū nostrum) scz christū qui blandit et cedit vt pater nō solū enī exaltandus est et laudandus qz peccatores misericorditer iustificat sz etiā quos iustificat misericorditer flagellat (et adorare). i. singulariter honorate scz eundē dñm (in monte scō eius). i. in scā ecclesia eius in cuius soliditate fidei et altitudine iusticie esse debemus si deū dñm vultē laudare volumus (qm sanctus) q nos sanctificat (dñs) qui nos regit (deus) q nos erant (noster) qui seipm nobis tradidit vnde ipm adoramus et adorando pure ei seruamus cui⁹ possessio et hereditas sumus.

Pratio.

Sublimis throni dñe te adorant et quesumus vt columna nubis lumine refulgente modum sacerdotalis ordinis te custode seruemus. **P**er dñm.

Inuitatio generaliter oīm hoīm ad cōfessiones peccatoz et ad deū cum exultatione et alacritate laudandum.

p̄s. xcix.

Iubilate domino

omnis terra: seruite dño in leticia.

Auctor psalmi ppheta dauid. **T**ilus est: **P**salmus in cōfessione. **E**t est sensus psalmus iste est in cōfessione. i. agit de p̄fessione. **E**st aut cōfessio gemina. vna est peccatoz que puenit incipientibz. alia est laudis que cōuenit p̄fecis. et de vtraqz agit hic psalmus. q bene hoc loco ponit qz dño tanto et tali prout

supra describit merito utraq; p̄dicta confessio
exhibet. **Materia:** confessio gemina sc̄z pecca-
torum et laudis quā hic indicit diuersis. In-
tentio: monere ad utraq; confessionez nō vnū
angulū terre sed totius terre habitatoz. Sen-
tentia in generali: p̄pheta in isto psalmo docet
et inducit oēs deū alacriter laudare et peccata
incessanter plangere qz nec in malis est despe-
randū nec in bonis animus debet esse elatus.
Sn̄ia in speciali: Ad laudē ergo monens nō
vnū angulū terre hortatur s̄z sicut vbiq; no-
uē seminatā benedictōez ita vndiq; exigit in-
bilationē. dicens. **(Iubilate)**. i. exultate et in-
effabili leticia aggaudet̄ dñō redemptori no-
stro non alij (ois terra). i. omēs habitantes in
terra qz vbiq; bñdictio est seminata. **Iubila-**
tio aut̄ vera fit voce et corde. **Qui** enī iubilat
crumpit in quandā vocem exultatōis sine ver-
bis ita vt appareat eum ip̄a voce gaudere s̄z q̄-
si repletū nimio gaudio non posse hoc verbis
explicare. **Talis** ergo laudatio dñm decet vt
sicut ipse a nobis cōprehendi nō valet ita ma-
gnitudo laudis eius paruitatē nostri animi su-
peret (seruite dñō) qz p̄ christū estis liberati (in
leticia) et hilaritate animi nō necessitate et iuri
sed charitate et voluntarij aliter enī seruit̄ deo
nō est acceptabilis qz hilarē datorē diligit de-
us. **Qui** in dei seruitiū aliqd molestie ppter deū pa-
timur nō iō a leticia ani recedere debem⁹. vbi
enī maior p̄sura ibi maior acquir̄ gl̄ia.
Introite in p̄spectu eius: in exultatōe.
Introite in p̄spectu eius in exultatōe. i. in-
trate ad p̄scientias v̄ras et in p̄scientijs exultate
vbi deus videt quaz testimonio adiscens in q̄-
bus vobis sit exultatū. hinc de sancta electoz
ecclesia dicit̄ oīs gl̄oria eius filie regis abintus
Et paulus. gl̄ia n̄ra hec est. testimonij p̄scie-
n̄e. facile est exultare foris lingua in cōspectu
dei et in p̄scia exulta. **Sunt** enī nōnulli qui de
seruitute dei nō intus corā dñō sed foris corā
hoibz gaudent et dum exten⁹ de bono ope glo-
riant̄ intus a fructu et mercede boni opis va-
cillant. **Et** quicūq; seruitutē dñō exhibetis.

**Scitote qm̄ dñs ipse est deus: ipse fecit
nos et nō ipsi nos.**

Scitote (sine dubio) qm̄ dñs iesus christ⁹
natus in carne ad cuius laudē vos inuitō (ipse
est de⁹). i. creator omnium nō homo tm̄. hoc spe-
cialiter dicit̄ cōtra iudeos. q. d. nō vilescat no-
bis quē crucifixistis. **Et** patet ex effectu q̄ ipse
sit deus qz ipse fecit nos x̄creādo et refecit recre-
ando oia enī p̄ ipm̄ facta sunt et nō ip̄i fecim⁹
(nos) qz omne bonū nostrū ex eo est nō ex no-

bis et nihil habem⁹ qd̄ nō ab ipso accepim⁹
vñ pōt̄ intelligi de opibz creatōis et nature vel
de opibz recreatōis et gr̄e. ab eo enī sumus nō
solū corpaliit̄ facti s̄z etiā i nouū hoīem recrea-
ti et hoc nō n̄ro merito sed suo dono. **Et iō.**

**Plus eius et oues pascue eius introi-
te portas eius in p̄fessione: atria eius in
hymnis p̄fitemini illi.**

Populus eius quē ip̄erex sua bonitate re-
git et dirigit (et oues pascue eius) quia ipse pa-
stor verbo vite pascit et ad pascua eterna p̄du-
cit ad quoz introitum nos hortat̄ cum subdit
(introite portas eius) et initū bone p̄uersati-
onis (in cōfessione) sc̄z peccatoz. i. a p̄fessione
peccatoz incipite intrare portas eius quas ne-
mo p̄t ingredi nisi se peccata cōfitemendo purga-
uerit. porte quippe illoz pascuoz. i. vite eterne
sunt opa iusticie: ad quas portas p̄ cōfessionē
intratur. **Quisquis** enī vult bene opari et bñ
operando portas iusticie ingredi prius debet
cōfiteri p̄ctā sua qz initium bonoz cōfessio est
p̄ctōz et adite et introite spe et desiderio (atria
eius). i. amplitudinē celestis beatitudinis et cū
vere intraueritis gr̄e plenitudine p̄cepta tunc
(in hymnis). i. in laudibz (cōfitemini illi) gra-
tias agentes liberatori. q. d. cum intratis vos
rephendite cum intraueritis ip̄m laudate. **In**
introitu portaz est confessio. in p̄uentione ve-
ro atrij laudatio. **Et in his omnibz**

**Laudate nomē eius qm̄ suauis est dñs
in eternū miscōia eius: et vsq; in genera-
tionem et generatōz veritas eius.**

Laudate. i. cū laudibz p̄dicate (nomē eius)
sc̄z dñi nunc et in futuro. et merito qz dum lau-
datur dulcescit vñ subdit (qm̄ suauis est dñs)
et dulcis laudanti. laus dei est vita aīe. cū enī
deus tota deuotōne laudamus et toto cordis
affectu eius amore accendimur tūc sentimus
q̄s dulcis et suauis est dñs. **Et** illa suauitas et
spiritalis dulcedo cibis aīe est. **Nihil** ḡ vñli-
us p̄t facere anima q̄s laudare eum a quo fa-
cta est. (in eternū) est (miscōia eius) hic nobis
parcendo et peccata dimittendo ac postmodū
in eterna vita nos suscipiendo. hic liberat et in
futuro coronat (et vsq; in generationē et gene-
rationem) est (veritas eius) implens p̄missa. i.
in generationē p̄n̄i et terrena que parit mortu-
les: ac futura et celesti que parit immortales p̄-
seuerabit qd̄ p̄misit s̄z hic est in p̄missione ibi
in donatōne: hic ad fidem ibi ad visionē. hic
quasi per speculum et in enigmate ibi facie ad
faciem.

Oratio.

Jubilamus tibi eterne dñe in leticia et exultatione poscentes ut dum porte pectorum nostrorum in tuis laudibus referant semper ad misericordiam veritatem pandantur. Per. d.

Psalmus de forma recte vivendi et ad perfectionem sanctitatis perveniendi docens et monens bona appetere et mala respicere. ps. C.

Misericordia et iudiciū cantabo tibi dñe: psallā et intelligam in via immaculata quando venies ad me.

Auctor psalmi propheta David. Titulus est. Psalmus ipsi David. Et est sensus: psalmus ille attribuitur ipsi David. i. christo. ut hoc totum quod hic docemur virtutibus christi applicetur quod omne bonum nostrum a deo est et christo attribuendum et copiamus hunc vocem capiti et corpori. Iste psalmus hoc centesimo loco ponitur quod sicut iste numerus est perfectus ita iste psalmus continet et docet formam perfecte sanctitatis. hic enim docemur bona appetere et mala renuere. Materia forma recte vivendi et perfectio sanctitatis. fidelis enim anima que in psalmo quinquagesimo per lamentationem vitam suam correxit in hoc centesimo perfectionem vite sue alijs formam bene vivendi proponit. Intentio monere bona appetere et mala renuere que est perfecta conversatio vite. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona christi vel ecclesie seu cuiuslibet perfecti docet formam recte vivendi et specialiter instruit maiores ut se devote habeant erga deum mundum honeste ad seipsum iuste ad subiectos et proximos. Sententia in speciali de misericordia et iudicio proponens autem christus in membris. (Misericordiam) que modo est et iudiciū quod erit in futuro (cantabo). i. iocunde annuntiabo tibi o dñe. i. ad tuum honorem quod utroque laudabiliter videris. quod nisi per indebitam misericordiam nemo liberabitur et nisi per debitum iudicium nemo damnabitur. Nemo ergo ad impunitatem de misericordia dei presumat et penam contemnat quod est ei et iudicium et nemo in melius commutat iudiciū timeat quod est ei et misericordia. hic est autem tempus misericordie in futuro tempus iudicii et propter hec duo (psallā). i. in hilaritate bene operabor (et intelligā). i. diligenter attendam (in via immaculata) ambulando et iuste agendo (quoniam venies ad me) modo per gratiam vel in obitu seu in secundo adventu. deinde exponit que sit via immaculata.

Perambulabā in innocentia cordis mei in medio domus mee.

Perambulabā. i. perfecte ambulabā et dele-

ctabar (in innocentia cordis mei). i. in puritate conscientie vitando omnia facinorosa et hoc exponendo subdit scilicet (in medio domus mee). i. cordis mei. domus enim nostra est cor siue conscientia ubi quiete habitat et ambulat quod bene sibi conscientius est et conscientiam puram habet. in corde etiam ambulare est interiora cordis sollicitè perscrutari. Sancti etenim viri quidie cor suum inquirunt et diligenter interiora sua discutiunt ne quid ibi forte lateat quod oculos divine maiestatis offendant. deinde innocentiam per partes exponit.

Non ponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes prevaricationes odiui.

Non ponebam ante oculos meos rem iniustam. i. non diligebam rem malam. res enim que diliguntur ante oculos frequenter habet. prius est ergo rem malam non diligere: deinde etiam odire unde sequitur (facientes prevaricationes). i. transgressionem a via legis et mandatorum dei (odiui) etiam amicos et proximos non quidem et eo quod erant homines sed et eo quod prevaricatores. non naturam sed culpam. non res sed vicia. aliud est enim amare quod facti sunt: aliud odire quod faciunt. deinde exponit quos dicat prevaricatores subdens.

Non adhesit mihi cor prauum: declinantem a me malignum non cognoscebam.

Non adhesit mihi per amorem et amicitiam (cor prauum). i. homo prave voluntatis qui prevaricatur corde discrepans a deo sicut rectum cor habens conformatur se deo. quod deus non consensit non rectis sed sicut cor meum in omnibus rectum erat ita rectis corde solummodo adhebat (declinantem a me). i. dissimilem mihi non me imitantem (malignum). i. malum et malo igne vicio ignis (non cognoscebam). i. non approbavam non mihi placebat.

Detrabentes secreto primo suo: hunc persequabar.

Detrahentes secreto primo suo) et in absentia famam boni minuunt quod palam detrahunt non audet qui falsa tenet (hunc persequabar) arguendo increpando ne hoc ageret. Ecce persecutor bonus non homines sed peccata. Est sane hoc viciū quod in primis debeat extinguere et ab his qui se ipsos instituere volunt prorsus excludi. Nihil enim tam inquietat animam. nihil est quod ita mobilem mentem ac leuem faciat quam facile totum credere et obrectorum verba temerario assensu mentis sequi. hinc enim crebre dissensiones. hinc odia iniusta nascuntur. hinc est quod sepe de amicis etiam inimicos facit: dum concordia qui sed credulas animas maliloqua lingua dissociat. At contra magna quies animi magnaque

est mox gravitas nō temere de quodā sinistri
audire. beatusq; est qui ita se cōtra hoc viciu
armavit apud eum audeat detrahēre nemo
pudens in vtroq; utilitatē vt nec libenter au
diat nec illū peccare pmitat. **Q**d si eēt hec in
nobis diligentia nec passim obiectatorib; cre
deremus iam omīs detrahēre timerent ne non
tam alios q; se ipso viles detrahēdo facerēt.

Supbo oculo et insatiabili corde: cum
hoc nō edebā.

Supbo oculo. i. cum hoīe supbo et tumi
do. et dicit oculo q; supbia magis appet in o
culis q; in alijs pib; corpis. **I**n oculis nāq;
et supilio facile cuiuslibet supbia dephendit
(et insatiabili corde). i. notabiliter cupido et aua
ro cuius avaricia expleri nō poterat cum hoc
nō edebā ppter correctionē tenendo me ab eis
vt erubescerent et se corrigerent. **S**ed dñs nř
iesus christus cu; publicanis et pctōrib; qñq;
comedit vt eos emendaret. hic g videt detesta
ti duovicia pncipalia scz supbiam et avaritiā
ecōtrario.

Oculi mei ad fideles terre: vt sedeant
mecū: ambulans in via immaculata hic
mibi ministrabat.

Oculi mei scz cordis erant ad fideles ter
re. i. q; fidē et veritatē tenēt in terra hoc est ra
les placuerūt mibi vt sedeāt et habitēt (mecū)
in mea societate (ābulās i via immaculata) inno
center et irrephensibilr viuendo (hic) nō alius
(mibi ministrabat) hoc omnib; bonis puenit
et marie sacerdotib; vt pravis nō cohabitent
sed virtuosis. **S**ancti eteniz viri sicut student
vitare societate maloz. sic cupiūt adiūgi socie
tati bonoz. **E**xemplo g scōz vitanda est ma
loz. societas ne pravis coz. exemplis corum
pamur et appetenda bonoz. societas vt coz. bo
nis cōmuniter pfuamur.

Non habitabit in medio domus mee q
facit supbiam: qui loquit iniqua nō di
xit in cōspectu oculoz meoz.

Nō habitabit in medio domus mee. i. in
meo pubernio (qui facit supbiam). i. quilib;
superbo. hoc dicit ne videat approbare quos
habet familiares si mali sint (qui loquit iniq)
maliciose quecūq; pferendo et quilibet male
dicens (nō direxit). i. nō recte incessit nec placu
it nec directionē gratiam habuit. (in cōspectu
oculoz meoz) q; et si apud se et apud stultos
apud me nō est gloriosus. hinc alibi dicitur
vir linguosus nō dirigitur in terra. **E**t nō nū
hoīes malos vitavi. s; etiā vicia declinaui. qz

In matutino interficiebā omīs pecca

tores terre: vt disperderem de ciuitate
dñi omīs opantes iniquitatē.

In matutino. i. in initio suggestionis (in
terficiebam) orōne qua debent eyei ne crescāt:
(oēs peccatores terre). i. demones qui omīez
carnē peccare facit. et quia peccatores terreni
sunt. q. d. submissione vel suggestionē diaboli
cūciebam de corde meo et nō suscipiebā. cogi
tationib; enī malis cictis demones occidun
tur. **E**t ita interficiebā (vt disperderē de ciuita
te dñi). i. de aīa mea (oēs opantes iniquitatē)
id est omīs immisiones vel submissiones dia
boli. **C**iuitas enī dei est aīa iusti vnde disper
gitur diabolus et remouetur. **E**t attende quia
vntur pterito impfecto scz interficiebam sicut
supra pambulabam et cetera vt notet actū nō
esse omnino preteritū nec oīno futurū sed in
choatum et adhuc in existentia durantem.

Ut in persona christi p̄dici (**O**culi mei)
sunt (ad fideles terre). i. sup iustos et pfecte vi
uentes (vt sedeant mecū) sup sedes duodecim
et iudicent mecū (ambulans in via immacu
lata hic mibi ministrabat) euangelisana mibi
nō sibi non querens que sua sunt sed que iesu
christi. **I**n via ergo immaculata debet ambu
lare q; quis deo digne cupit ministrare. (**N**ō
habitabit in medio domus mee qui facit su
pbiā). i. in corde meo vbi mīs et quietus
habuit mibi placens. vel in celo habitare nō
poterit quisquis hic supbe viuit (qui loquitur
iniqua nō direxit in cōspectu oculoz meoz)
qz nō solum superbe agentes sed etiā inqua lo
quentes reprobat deus. **I**n matutino. i. cu;
dies iudicij venerit cū illuminabunt abscon
dita tenebrāz. (interficiebā oēs peccatores ter
re). i. eterne mortis interitu perdam oēs ama
tores pñis vite et mittam malos in ignem eter
num (vt disperderē de ciuitate dñi) scz de cele
sti hierlm. i. vt separem a societate scōz. (omīs
opantes iniquitatē). i. omnes in iniquitate p
seuerantes. **E**t tunc cessabit tps miscōie quod
modo est et erit tps iudicij qd nō du; est. **E**t q
modo in tpe miscōie negligit grām in tpe iudi
cij sentiet iram.

Oratio.

Incomphensibilis virtute omps deus qui
tuis famulis miscōiā et iudiciū insinuas cle
menter ccede nobis fideliter te diligere rectaz
q; viam ingredi et a vanitate expectabilis sup
bie declinare. **P**er dñm.

Oratio christi nostro defectui cōpa
tientis vel vere penitentis veniā de pec
catis et liberatōez a miseris deuote im
plorantis.

p̄s. ci.

8 4